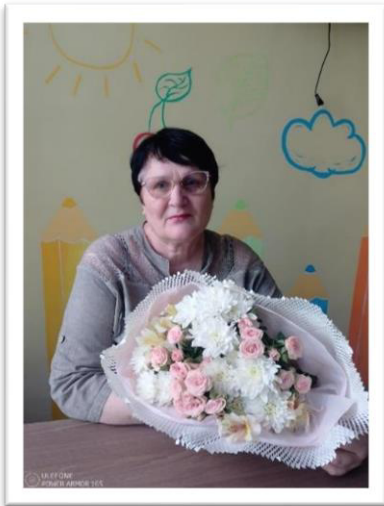

**АНДРІЇВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ № 1 ДОНЕЦЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ
ІЗЬОМСЬКОГО РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

**Інклюзивна екосистема: досвід Андріївського
ліцею № 1 у створенні безбар'єрного середовища та
підтримці ментального здоров'я учнів**

Любов ЧАГОВЕЦЬ, директор;
Марина ДМИТРОВА, заступник
директора з навчально-виховної роботи;
Аліна ЛЮТА, заступник
директора з навчально-виховної роботи,
Андріївського ліцею № 1 Донецької
селищної ради
Ізюмського району Харківської області

селище Андріївка, 2026

ПЕРСОНАЛІЇ

- 1. Прізвище, ім'я, по батькові:** Чаговець Любов Василівна
- 2. Число, місяць, рік народження:** 12 липня 1955 р.
- 3. Повна назва закладу освіти, який закінчив, рік закінчення:** Кустанайський педагогічний інститут, 1983 рік.
- 4. Стаж педагогічної роботи:** 45 років.
- 5. Основні етапи педагогічної діяльності:**
08.08.1974 – 05.08.1975 – вчитель мови та літератури Братської восьмирічної школи в Казахстані;
28.02.1977 – 18.07.1979 – вчитель малювання та співів, Братської середньої школи в Казахстані;
28.08.1979 – 05.11.1979 – вчитель початкових класів середньої школи № 91 Кіровського району м. Донецька;
01.09.1980 – 17.07.1983 – вчитель історії Октябрського СПТУ-66 в Казахстані;
17.08.1983 – 27.08.1986 – директор Зарінської середньої школи в Казахстані;
27.08.1986 – 20.08.2017 – вчитель історії Андріївської загальноосвітньої школи I – III ступенів № 1;
1988 - 1998 – директор Андріївської загальноосвітньої школи I – III ступенів № 1;
З 23.09.2020 року – директор Андріївського ліцею № 1 Донецької селищної ради Ізюмського району Харківської області, вчитель історії.
- 6. Місце роботи, посада, яку займає:** Андріївський ліцей № 1 Донецької селищної ради Ізюмського району Харківської області, директор закладу, вчитель історії.
- 7. Педагогічні відзнаки та визнання:** педагогічне звання «Вчитель-методист»;
2010 рік – Грамота Міністерства освіти і науки України;
2011 рік – медаль «20 років незалежності України»;
2013 рік – Диплом за I місце в районному етапі обласної виставки-презентації за досвід з історико-краєзнавчої роботи;
2021 рік – Диплом відділу освіти Донецької селищної ради колективу Андріївського ліцею № 1 за перемогу в огляді-конкурсі ЗО ДТГ;
2022 рік – учасниця VII Всеукраїнської наукової конференції «Теоретичні та прикладні аспекти біографістики: до 205-річчя від дня народження Миколи Костомарова».
2024 рік – грамота Донецької селищної ради Ізюмського району Харківської області за якісну підготовку учнів, які особливо відзначилися в навчальній, науково-дослідницькій діяльності в 2023/2024 навчальному році.
- 8. Сутність досвіду:** Сутність представленого досвіду полягає у системному та поетапному формуванні цілісної інклюзивної екосистеми в Андріївському ліцеї № 1, де створення безбар'єрного середовища та підтримка ментального здоров'я учнів переходять від окремих заходів до сталої моделі функціонування закладу освіти. Досвід об'єднує розвиток доступного освітнього простору, організацію психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами, впровадження корекційно-розвиткових та терапевтичних практик, використання цифрових інструментів моніторингу індивідуального розвитку, а також активну співпрацю з батьками, громадськими та міжнародними організаціями. Його унікальність полягає у поєднанні інклюзивних підходів, технологій ментального відновлення, принципу «малих кроків», гібридного навчання та педагогіки партнерства, що створює безпечний,

підтримувальний простір, у якому кожна дитина має можливість для розвитку, соціалізації та самореалізації.

9. Методологічна основа педагогічного досвіду: аналіз динаміки розвитку учнів та ефективності психолого-педагогічного супроводу. Поєднання компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та інклюзивного підходів, що забезпечують реалізацію індивідуальних освітніх траєкторій. Досвід ґрунтується на принципах Нової української школи, дитиноцентризму, безбар'єрності та педагогіки партнерства. В основі – інтеграція корекційно-розвиткових методик (арттерапія, казкотерапія, логоритміка, пісочна терапія), використання цифрових інструментів (індивідуальні електронні портфоліо, «історії успіху»), гібридного навчання, а також міждисциплінарна взаємодія фахівців команди супроводу та батьків.

10. Наявність друкованих робіт:

Чаговець Л.В., Люта А.В., Дмитрова М.М., Шелест Ю.Р. Формування екологічної свідомості у здобувачів освіти ліцею. Електронний каталог XV обласної онлайн-виставки ефективного педагогічного досвіду «Освіта Харківщини XXI століття», м. Харків, 2023 рік (I місце).

Чаговець Л.В., Люта А.В., Дмитрова М.М.. Впровадження системи підвищення професійних компетентностей педагогів Андріївського ліцею № 1 у контексті Нової української школи. Електронний каталог XVII обласної онлайн-виставки ефективного педагогічного досвіду «Освіта Харківщини XXI століття», м. Харків, 2024 рік (II місце).

Чаговець Л.В., Люта А.В., Дмитрова М.М.. Територія відкриттів: як Андріївський ліцей № 1 будує STEM-простір, що змінює освіту. Електронний каталог XIX обласної онлайн-виставки ефективного педагогічного досвіду «Освіта Харківщини XXI століття», м. Харків, 2025 рік (I місце).

ПЕРСОНАЛІЇ

1. Прізвище, ім'я, по батькові: Люта Аліна Володимирівна

2. Число, місяць, рік народження: 2 липня 1990 р.

3. Повна назва закладу освіти, який закінчив, рік закінчення:
Харківський національний університет радіоелектроніки, 2013 рік.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2020 рік.

4. Стаж педагогічної роботи: 5 років.

5. Основні етапи педагогічної діяльності:

01.10.2009 – 31.12.2009 – вихователь Андріївського ДНЗ (ясла-садок);

27.08.2020 – 15.10.2020 – вчитель математики Андріївської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 2;

16.10.2020 – 10.11.2021 – вчитель математики та інформатики

Андріївської загальноосвітньої школи І – ІІІ ступенів № 1;

З 10.11.2021 року – заступник директора з навчально-виховної роботи, вчитель математики Андріївського ліцею № 1 Донецької селищної ради Ізюмського району Харківської області.

6. Місце роботи, посада, яку займає: Андріївський ліцей № 1 Донецької селищної ради Ізюмського району Харківської області, заступник директора з навчально-виховної роботи, вчитель математики.

7. Педагогічні відзнаки та визнання:

2021 рік – учасник міжнародної конференції 2021 у ХНУ ім. В.Н. Каразіна «Проблеми викладання математики у закладах освіти: теорія, методика, практика», назва тез: «Застосування ІКТ у вивченні математики в школі».

2024 рік – грамота Донецької селищної ради Ізюмського району Харківської області за якісну підготовку учнів, які особливо відзначилися в навчальній, науково-дослідницькій діяльності в 2023/2024 навчальному році.

8. Сутність досвіду: Сутність представленого досвіду полягає у системному та поетапному формуванні цілісної інклюзивної екосистеми в Андріївському ліцеї № 1, де створення безбар'єрного середовища та підтримка ментального здоров'я учнів переходять від окремих заходів до сталої моделі функціонування закладу освіти. Досвід об'єднує розвиток доступного освітнього простору, організацію психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами, впровадження корекційно-розвиткових та терапевтичних практик, використання цифрових інструментів моніторингу індивідуального розвитку, а також активну співпрацю з батьками, громадськими та міжнародними організаціями. Його унікальність полягає у поєднанні інклюзивних підходів, технологій ментального відновлення, принципу «малих кроків», гібридного навчання та педагогіки партнерства, що створює безпечний, підтримувальний простір, у якому кожна дитина має можливість для розвитку, соціалізації та самореалізації.

9. Методологічна основа педагогічного досвіду: аналіз динаміки розвитку учнів та ефективності психолого-педагогічного супроводу. Поєднання компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та інклюзивного підходів, що забезпечують реалізацію індивідуальних освітніх траєкторій. Досвід ґрунтується на принципах Нової української школи, дитиноцентризму, безбар'єрності та педагогіки партнерства. В основі – інтеграція корекційно-розвиткових методик (арттерапія, казкотерапія, логоритміка, пісочна терапія), використання

цифрових інструментів (індивідуальні електронні портфоліо, «історії успіху»), гібридного навчання, а також міждисциплінарна взаємодія фахівців команди супроводу та батьків.

10. Наявність друкованих робіт:

У 2021 році окремим друком вийшли методичні рекомендації Лютої А.В. у співавторстві з Моторіною В.Г. «Формування математичної компетентності учнів базової школи у вивченні математики засобами ІКТ».

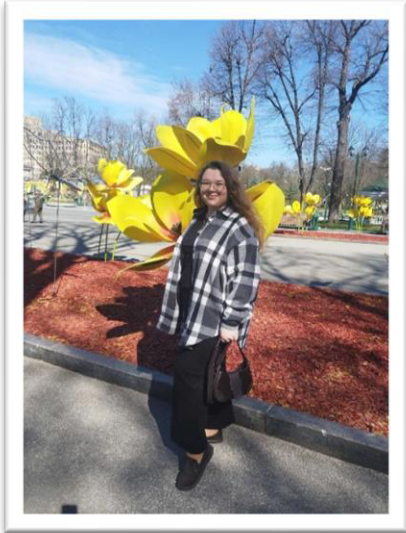
Чаговець Л.В., Люта А.В., Дмитрова М.М., Шелест Ю.Р. Формування екологічної свідомості у здобувачів освіти ліцею. Електронний каталог XV обласної онлайн-виставки ефективного педагогічного досвіду «Освіта Харківщини XXI століття», м. Харків, 2023 рік (I місце).

Чаговець Л.В., Люта А.В., Дмитрова М.М.. Впровадження системи підвищення професійних компетентностей педагогів Андріївського ліцею №1 у контексті Нової української школи. Електронний каталог XVII обласної онлайн-виставки ефективного педагогічного досвіду «Освіта Харківщини XXI століття», м. Харків, 2024 рік (II місце).

2025 рік – III місце у фестивалі «Добрих практик» освітян Харківщини з темою досвіду: «Управління інноваціями: впровадження сучасних освітніх трендів у діяльність ліцею».

Чаговець Л.В., Люта А.В., Дмитрова М.М.. Територія відкриттів: як Андріївський ліцей № 1 будує STEM-простір, що змінює освіту. Електронний каталог XIX обласної онлайн-виставки ефективного педагогічного досвіду «Освіта Харківщини XXI століття», м. Харків, 2025 рік (I місце).

ПЕРСОНАЛІЇ

1. Прізвище, ім'я, по батькові: Дмитрова Марина Миколаївна

2. Число, місяць, рік народження: 26 липня 1995 р.

3. Повна назва закладу освіти, який закінчив, рік закінчення:
Національний фармацевтичний університет, 2019 рік.
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2023 рік.

4. Стаж педагогічної роботи: 4 роки.

5. Основні етапи педагогічної діяльності:

26.01.2022 – 01.09.2022 – вчитель хімії Андріївського ліцею № 1
Донецької селищної ради Ізюмського району Харківської області.

З 01.09.2022 року – заступник директора з навчально-виховної роботи, вчитель хімії Андріївського ліцею № 1 Донецької селищної ради Ізюмського району Харківської області.

6. Місце роботи, посада, яку займає: Андріївський ліцей № 1 Донецької селищної ради Ізюмського району Харківської області, заступник директора з навчально-виховної роботи, вчитель хімії.

7. Педагогічні відзнаки та визнання:

16.03.2023 року – подяка керівнику переможців III Всеукраїнської учнівської онлайн-олімпіади «Хімія продовольчих та непродовольчих товарів»;

25.05.2023 – учасник міжнародної науково-практичної конференції Сумського державного педагогічного університету «Менеджмент у сучасному закладі освіти: проблеми, пошуки, перспективи».

2024 рік – грамота Донецької селищної ради Ізюмського району Харківської області за якісну підготовку учнів, які особливо відзначилися в навчальній, науково-дослідницькій діяльності в 2023/2024 навчальному році.

8. Сутність досвіду: Сутність представленого досвіду полягає у системному та поетапному формуванні цілісної інклюзивної екосистеми в Андріївському ліцеї № 1, де створення безбар'єрного середовища та підтримка ментального здоров'я учнів переходять від окремих заходів до сталої моделі функціонування закладу освіти. Досвід об'єднує розвиток доступного освітнього простору, організацію психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами, впровадження корекційно-розвиткових та терапевтичних практик, використання цифрових інструментів моніторингу індивідуального розвитку, а також активну співпрацю з батьками, громадськими та міжнародними організаціями. Його унікальність полягає у поєднанні інклюзивних підходів, технологій ментального відновлення, принципу «малих кроків», гібридного навчання та педагогіки партнерства, що створює безпечний, підтримувальний простір, у якому кожна дитина має можливість для розвитку, соціалізації та самореалізації.

9. Методологічна основа педагогічного досвіду: аналіз динаміки розвитку учнів та ефективності психолого-педагогічного супроводу. Поєднання компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та інклюзивного підходів, що забезпечують реалізацію індивідуальних освітніх траєкторій. Досвід ґрунтується на принципах Нової української школи, дитиноцентризму, безбар'єрності та педагогіки партнерства. В основі – інтеграція корекційно-розвиткових методик (арттерапія, казкотерапія, логоритміка, пісочна терапія), використання

цифрових інструментів (індивідуальні електронні портфоліо, «історії успіху»), гібридного навчання, а також міждисциплінарна взаємодія фахівців команди супроводу та батьків.

10. Наявність друкованих робіт:

17 травня 2023 році – публікація в збірнику Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції з міжнародною участю «Розвиток системи управління закладом освіти: Європейська практика та досвід України», [тези «Розвиток закладу освіти та управління ним»](#) – Харків, 2023. - 30 с.;

9 листопада 2023 році – публікація в збірнику V студентської науково-практичної онлайн-конференції «Управління закладами освіти в нових освітніх реаліях», [тези «Результати емпіричного дослідження розвитку закладу освіти та управління ним»](#) – Харків, 2023. - 31 с.;
Чаговець Л.В., Люта А.В., Дмитрова М.М., Шелест Ю.Р. Формування екологічної свідомості у здобувачів освіти ліцею. Електронний каталог XV обласної онлайн-виставки ефективного педагогічного досвіду «Освіта Харківщини XXI століття», м. Харків, 2023 рік (I місце).

Чаговець Л.В., Люта А.В., Дмитрова М.М.. Впровадження системи підвищення професійних компетентностей педагогів Андріївського ліцею № 1 у контексті Нової української школи. Електронний каталог XVII обласної онлайн-виставки ефективного педагогічного досвіду «Освіта Харківщини XXI століття», м. Харків, 2024 рік (II місце).

2025 рік – III місце у фестивалі «Добрих практик» освітян Харківщини з темою досвіду: «Управління інноваціями: впровадження сучасних освітніх трендів у діяльність ліцею».

Чаговець Л.В., Люта А.В., Дмитрова М.М.. Територія відкриттів: як Андріївський ліцей № 1 будує STEM-простір, що змінює освіту. Електронний каталог XIX обласної онлайн-виставки ефективного педагогічного досвіду «Освіта Харківщини XXI століття», м. Харків, 2025 рік (I місце).

В Андріївському ліцеї № 1 працює 41 педагог, з них:

«Спеціаліст вищої категорії» – 19 педагогів;

«Спеціаліст I категорії» – 7 педагогів;

«Спеціаліст II категорії» – 6 педагогів;

«Спеціаліст» – 6 педагогів;

Працюють за відповідним тарифним розрядом – 3 педагоги.

Педагогічні звання:

«Учитель-методист» – 4 педагоги;

«Старший учитель» – 9 педагогів.

17 педагогів – випускники Андріївського ліцею № 1.

У Андріївському ліцеї № 1 системно організовано методичну та практичну діяльність, спрямовану на розвиток інклюзивного освітнього середовища, підвищення професійної компетентності педагогів і забезпечення психолого-педагогічного супроводу учнів. Особлива увага приділяється впровадженню сучасних підходів до ментального відновлення, розвитку емоційного інтелекту, застосуванню корекційно-розвиткових методик та інтерактивних форм роботи. Педагоги активно залучаються до тренінгів, семінарів і практикумів, що сприяє формуванню культури інклюзії, розвитку партнерської взаємодії та впровадженню інноваційних освітніх практик у діяльність закладу.

2024 – 2025 роки в Андріївському ліцеї № 1 відзначилися активною [методичною та практичною роботою](#):

- У 2024 році в Андріївському ліцеї № 1 проведено тренінгове заняття «Арт-терапія як засіб розвитку креативності» (О.С. Шаповал, практичний психолог).
- У 2024 році відбувся тренінг «Значення педагогічної психології в професійній діяльності вчителя інклюзивного навчання» (О.С. Шаповал, практичний психолог).
- У 2024 році організовано брифінг «Оновлений порядок інклюзивного навчання. Стратегія впровадження у закладі освіти» (М.М. Дмитрова, заступник директора з НВР, А.В. Люта, заступник директора з НВР).
- У 2024 році педагогічні працівники ліцею пройшли навчання за методологією «Рух, ігри, спорт, креативність» (С.О. Пшеничко, соціальний педагог, О.С. Шаповал, практичний психолог).

- У 2024 році відбувся семінар-практикум «Організація інклюзивного навчання в Андріївському ліцеї № 1» (М.М. Дмитрова, заступник директора з НВР, О.М. Кришня, вчитель початкових класів).

- Протягом 2024 – 2025 років систематично проводяться засідання команд психолого-педагогічного супроводу щодо організації індивідуальної освітньої траєкторії учнів з ООП (О.С. Шаповал, практичний психолог, С.О. Пшеничко, соціальний педагог, А.А. Яковлєва, вчитель-логопед, асистенти вчителя).

- У 2025 році проведено захід до Дня психологічної служби «Країна емоцій» (О.С. Шаповал, практичний психолог, В.Б. Роленко, соціальний педагог).

- Упродовж 2024 – 2025 років у ліцеї організовано тематичні заходи: до Міжнародного дня толерантності, Дня людей з інвалідністю, Всесвітнього дня інформування про аутизм, а також Всеукраїнський урок інклюзивності «Різні разом. Тут і зараз!» (педагогічний колектив ліцею, команда психолого-педагогічного супроводу).

Авторські розробки колективу:

[Сценарій тренінг-практикуму "Майстерня серця і ритму" \(А.А. Яковлєва, вчитель-логопед\);](#)

[Презентація до уроку розвитку зв'язного мовлення \(О.М. Кришня, вчитель початкових класів\);](#)

[Сценарій заходу до Дня психологічної служби для дітей з ООП \(О.С. Шаповал, практичний психолог\);](#)

[Посібник з матеріалами до конкурсу "Школа, безпека, здоров'я, безбар'єрність" \(М.М. Дмитрова, заступник директора з НВР\);](#)

[Математика "Число і цифра 1-2" \(А.В. Обух, вчитель початкових класів\);](#)

[Математика "В межах 10" \(А.В. Обух, вчитель початкових класів\);](#)

[Математика "Додавання і віднімання в межах 20" \(А.В. Обух, вчитель початкових класів\);](#)

[Математика "Круглі числа в межах 100" \(А.В. Обух, вчитель початкових класів\);](#)

[Математика "Завдання на різницеве порівняння \(голосовий супровід\)" \(А.В. Обух, вчитель початкових класів\);](#)

[Я досліджую світ "Корисно-шкідливо" \(А.В. Обух, вчитель початкових класів\);](#)

[Я досліджую світ "Правила дорожнього руху" \(А.В. Обух, вчитель початкових класів\);](#)

[Я досліджую світ "Органи чуття 1" \(А.В. Обух, вчитель початкових класів\);](#)

[Я досліджую світ "Органи чуття 2" \(А.В. Обух, вчитель початкових класів\);](#)

[Я досліджую світ "Транспорт" \(А.В. Обух, вчитель початкових класів\);](#)

[Українська мова "Буква А" \(А.В. Обух, вчитель початкових класів\);](#)

[Українська мова "Буква У" \(А.В. Обух, вчитель початкових класів\);](#)

[Українська мова "Друкована-рукописна" \(А.В. Обух, вчитель початкових класів\);](#)

[Українська мова "Читання складів М Л Н К В П Р Т С" \(А.В. Обух, вчитель початкових класів\);](#)

[Українська мова "Буква Е" \(А.В. Обух, вчитель початкових класів\);](#)

[Презентація рекомендацій для батьків "Дисграфія та дислексія — як допомогти дитині" \(А.А. Яковлєва, вчитель-логопед\);](#)

[Роз'яснювальна презентація для батьків "Логопедичні зонди: інструменти для діагностики та корекції мовлення" \(А.А. Яковлєва, вчитель-логопед\);](#)

[Чудо лото "Тварини та рослини" \(О.С. Шаповал, практичний психолог\);](#)

[Вправа "Ключові слова: розпізнавання виробів з різних матеріалів" \(О.С. Шаповал, практичний психолог\);](#)

[Вправа "Відповідники: шкільні слова" \(О.С. Шаповал, практичний психолог\);](#)

[Вправа випадкове колесо "Приготування їжі" \(О.С. Шаповал, практичний психолог\);](#)

Вправа "Наведіть порядок. Моделювання життєвих ситуацій" (О.С. Шаповал, практичний психолог);

Квіз "Класифікація емоцій" (О.С. Шаповал, практичний психолог);

Вправа "Мої емоції" (О.С. Шаповал, практичний психолог);

Вправа "Моделювання поведінки людини" (О.С. Шаповал, практичний психолог);

Формування здатності до емоційного передбачення та прогнозування наслідків своїх комунікативних дій. Складання схем-коміксів комунікативних ситуацій. (О.С. Шаповал, практичний психолог);

- Корекційно-розвиткова робота – Режим доступу: <http://asch1.donets-osvita.gov.ua/korekczino-rozvytkova-pidtrymka/>

- Фрагмент корекційно-розвиткового заняття з розвитку мовлення «Моя сім'я» – Режим доступу: <https://youtu.be/ySCBPoOsFbQ?si=YMJ5sYMJGOeCZC4m>

- Фрагмент корекційно-розвиткового заняття з соціально-побутового орієнтування “Сервірування столу” – Режим доступу: <https://youtu.be/EPrcJk1A-8?si=hSGiupKUZbM-Yqju>

- Фрагмент корекційно-розвиткового заняття з корекції розвитку «Довільна регуляція комунікативної поведінки. Здатність до внутрішнього плану комунікативних дій» – Режим доступу: https://youtu.be/xNuP7AfikiM?si=-_yYVaoSXAHuODOG

- Наповненість та підтримка веб-сайту закладу освіти – Режим доступу: <http://asch1.donets-osvita.gov.ua/organizacziya-roboty-z-uchnyam-z-oop/>

- Історії успіху – Режим доступу: <http://asch1.donets-osvita.gov.ua/istoriyi-uspihu/>

- Інклюзія в дії – Режим доступу: <http://asch1.donets-osvita.gov.ua/inklyuziya-v-diyi/>

- Як підтримати дитину з ООП: поради для батьків від практичного психолога – Режим доступу: <https://youtu.be/TDt3ax9van4?si=ZfNwFEZbpuZecoyU>

- Самостійність дитини з ООП: як підтримати розвиток навичок? Поради батькам від соціального педагога – Режим доступу: <https://youtu.be/NKdVtLMNgW0?si=dfsS3NEQ4Kayaa4S>

- Поради для батьків учнів з ООП "Як допомогти дитині з ООП знайти друзів" – Режим доступу: <https://youtu.be/RDJy7yxgVNY?si=QWpH3ATKHytUwnu4>

- Поради логопеда з розвитку мовлення для батьків дітей з особливими освітніми проблемами – Режим доступу: <https://youtu.be/4JgdCpaaLMk?si=I6UDhYYrUtCTwTou>

- Дидактичні матеріали до уроків – Режим доступу: https://drive.google.com/drive/folders/1oWZKz-lIXy790-5_vkVxAyWq0WXnQMqP?usp=sharing

ЗМІСТ

ВСТУП	12
ОСНОВНА ЧАСТИНА	14
Розділ 1. Формування інклюзивної екосистеми в Андріївському ліцеї № 1	16
Розділ 2. Психолого-педагогічний супровід та підтримка ментального здоров'я учнів	20
Розділ 3. Інклюзивні підходи в освітньому процесі та партнерська взаємодія	25
Розділ 4. Аналіз ефективності функціонування інклюзивної екосистеми ліцею	28
ВИСНОВКИ	30
ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА	31
ДОДАТКИ	32
Додаток 1. Модель інклюзивної екосистеми Андріївського ліцею №1	32
Додаток 2. Безбар'єрне освітнє середовище	33
Додаток 3. Методичні, виховні, просвітницькі заходи та підвищення кваліфікації педагогів	36
Додаток 4. Команда психолого-педагогічного супроводу учнів з ООП	46
Додаток 5. Робота асистентів вчителя	47
Додаток 6. Приклади корекційно-розвиткових занять і терапевтичних практик	49
Додаток 7. Партнерська взаємодія з батьками та організаціями	51
Додаток 8. Досягнення учнів з ООП	54
Додаток 9. Сценарій тренінгу-практикуму «Майстерня серця і ритму»	55
Додаток 10. Захід до Дня психологічної служби для дітей з ООП	61

ВСТУП

Представлений досвід відображає системне створення та розвиток інклюзивної екосистеми Андріївського лицю № 1 як цілісної моделі освітнього середовища, що забезпечує рівний доступ до якісної освіти, сприяє соціалізації учнів та підтримує їх ментальне здоров'я. Інклюзивний напрям у закладі реалізується не як сукупність окремих заходів, а як комплексна система, що поєднує створення безбар'єрного простору, організацію психолого-педагогічного супроводу, впровадження корекційно-розвиткових та терапевтичних практик, а також активну взаємодію з батьками й партнерами. Досвід довів свою ефективність через позитивну динаміку розвитку учнів з особливими освітніми потребами, підвищення рівня емоційного благополуччя, формування толерантного освітнього середовища та професійне зростання педагогічного колективу.

Актуальність теми. Актуальність досвіду зумовлена сучасними викликами освіти, пов'язаними з необхідністю забезпечення рівного доступу до навчання, створення безпечного освітнього середовища та підтримки психічного здоров'я дітей, особливо в умовах соціальних змін і кризових ситуацій. Інклюзивна освіта є важливою складовою Концепції Нової української школи, орієнтованої на дитиноцентризм, педагогіку партнерства та розвиток особистості кожної дитини. Формування інклюзивної екосистеми сприяє забезпеченню освітніх потреб усіх учнів, розвитку їхніх здібностей, соціальної адаптації та формуванню культури прийняття різноманітності.

Зв'язок опису досвіду з джерелами. Досвід ґрунтується на державних освітніх пріоритетах, визначених законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепцією реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», а також [нормативно-правовими документами](#) щодо організації інклюзивного навчання [1, 2, 3, 7]. У контексті цих засад особливого значення набуває осмислення сутності інклюзивної освіти. З цією метою фахівці звернулися до визначень, поданих у провідних міжнародних документах – стандартних правилах урівняння можливостей інвалідів ООН, Декларації прав дитини ООН, Саламанській декларації та програмі дій з навчання осіб з особливими потребами, матеріалах Міжнародних консультацій із питань раннього навчання дітей з особливими освітніми потребами тощо. Узагальнення цих підходів дало змогу визначити інклюзивну освіту як систему освітніх послуг, що ґрунтується на забезпеченні базового права кожної дитини на освіту, можливості навчатися за місцем проживання та передбачає здобуття освіти в умовах закладу загальної середньої освіти [4, 5, 6]. Вагомим теоретико-методичним підґрунтям також став навчально-методичний посібник А.А. Колупаєвої та О.М. Таранченко «Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі» (Харків: Вид-во «Ранок», 2019), у якому системно розкрито підходи до організації інклюзивного навчання [10].

Відповідно до окреслених теоретико-нормативних засад у роботі враховано сучасні наукові підходи до розвитку інклюзивної освіти, організації психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами та формування безпечного освітнього середовища. Їх практична реалізація забезпечується через методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України та напрацьований досвід закладу, що охоплює створення безбар'єрного освітнього простору, ефективну діяльність команди психолого-педагогічного супроводу, впровадження корекційно-розвиткових занять (арттерапія, казкотерапія, логоритміка), проведення тренінгів, семінарів і тематичних заходів, а також розвиток партнерської взаємодії з батьками та громадськими організаціями [8, 9].

Мета і завдання дослідження.

Мета цієї роботи полягає у створенні цілісної інклюзивної екосистеми Андріївського ліцею № 1, що забезпечує розвиток, навчання та соціалізацію учнів зокрема дітей з особливими освітніми потребами, через формування безбар'єрного середовища та підтримку ментального здоров'я.

Завдання дослідження:

1. Визначити ефективні форми та методи організації інклюзивного навчання.
2. Забезпечити створення безбар'єрного освітнього середовища в закладі.
3. Організувати якісний психолого-педагогічний супровід учнів з ООП.
4. Впровадити корекційно-розвиткові та терапевтичні практики для підтримки ментального здоров'я.
5. Сприяти розвитку партнерської взаємодії між педагогами, батьками та соціальними інституціями.

Об'єкт дослідження – процес формування інклюзивного освітнього середовища в закладі загальної середньої освіти.

Предмет дослідження – педагогічні умови, форми, методи та технології організації інклюзивного навчання в Андріївському ліцеї № 1, що забезпечують розвиток, соціалізацію та емоційне благополуччя учнів.

Методологічні основи дослідження. Для реалізації поставленої мети були використані такі методи:

- теоретичні: аналіз науково-педагогічної літератури, нормативної документації;
- емпіричні: спостереження, бесіди, анкетування, аналіз результатів діяльності учнів;
- методи моделювання та проєктування освітнього середовища;
- узагальнення досвіду роботи педагогічного колективу та команди супроводу.

Новизна полягає у створенні цілісної інклюзивної екосистеми, що поєднує безбар'єрний освітній простір, психолого-педагогічний супровід, інноваційні терапевтичні практики та партнерську взаємодію, спрямовану на підтримку ментального здоров'я учнів.

Результативність і оптимальність. Досвід продемонстрував ефективність через:

- позитивну динаміку розвитку учнів з ООП;
- зниження рівня тривожності та покращення емоційного стану дітей;
- формування толерантного освітнього середовища;
- підвищення професійної компетентності педагогів;
- активну участь у проєктах і співпрацю з партнерами.

Практичне значення одержаних результатів. Представлений досвід може бути використаний керівниками закладів освіти, педагогами, фахівцями інклюзивно-ресурсних центрів для організації інклюзивного навчання, створення безбар'єрного середовища та впровадження практик підтримки ментального здоров'я відповідно до вимог Нової української школи.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Сьогодні українська освіта функціонує в умовах складних соціальних викликів, що впливають не лише на організацію освітнього процесу, а й на емоційний стан усіх його учасників. Саме тому особливого значення набуває створення безпечного, підтримувального та інклюзивного освітнього середовища, де кожна дитина відчуває себе прийнятою та цінною. Андріївський ліцей № 1 обрав шлях системних змін – формування інклюзивної екосистеми, яка забезпечує не лише доступ до освіти, а й підтримку ментального здоров'я, розвиток особистості та соціалізацію учнів. Інклюзія в закладі – це не окремий напрям діяльності, а філософія взаємодії, що пронизує всі складові освітнього процесу.

Першим кроком до створення інклюзивної екосистеми стала діагностика освітніх потреб учнів, аналіз матеріально-технічної бази та визначення професійних запитів педагогів. Результати показали необхідність створення безбар'єрного середовища, розширення можливостей психолого-педагогічного супроводу, впровадження сучасних корекційно-розвиткових методик, а також підвищення компетентності педагогів у сфері інклюзивної освіти. Особливу увагу було приділено потребам дітей з особливими освітніми потребами, їх адаптації та включенню в активне шкільне життя.

У результаті була сформована модель інклюзивної екосистеми ліцею (*додаток 1*), яка поєднує кілька взаємопов'язаних напрямів: створення безбар'єрного освітнього простору, організацію роботи команди психолого-педагогічного супроводу, впровадження індивідуальних освітніх траєкторій, застосування корекційно-розвиткових і терапевтичних практик, а також розвиток партнерської взаємодії з батьками та соціальними інституціями.

Важливою складовою стало створення ресурсного середовища, яке забезпечує комфортні умови для навчання та розвитку всіх учнів. У ліцеї функціонує ресурсна кімната, де проводяться індивідуальні та групові заняття з використанням елементів арттерапії, казкотерапії, логоритміки, ігрових та релаксаційних практик. Таке середовище сприяє зниженню рівня тривожності, розвитку емоційної сфери та покращенню комунікативних навичок дітей. Особливого значення набуває підтримка ментального здоров'я учнів через системні заходи, тренінги, тематичні заняття та формування навичок емоційної саморегуляції.

Ключову роль у реалізації інклюзивної моделі відіграє команда психолого-педагогічного супроводу (*додаток 4*), до складу якої входять практичний психолог, соціальний педагог, учитель-логопед, асистенти вчителів та адміністрація закладу. Їх діяльність спрямована на розроблення індивідуальних програм розвитку, моніторинг досягнень учнів, надання консультативної допомоги педагогам і батькам, а також координацію освітнього процесу з урахуванням потреб кожної дитини. Такий підхід забезпечує цілісність і системність супроводу.

Суттєвим поштовхом до розвитку інклюзивної екосистеми стала активна методична робота педагогів. У ліцеї проводяться тренінги, семінари, практикуми, спрямовані на формування інклюзивної компетентності вчителів, розвиток навичок роботи з дітьми з ООП, опанування сучасних педагогічних технологій. Педагоги не лише підвищують кваліфікацію, а й розробляють власні методичні матеріали, впроваджують інноваційні підходи, обмінюються досвідом, формуючи культуру професійної взаємодії та підтримки.

Важливим напрямом є формування партнерської взаємодії. Ліцей активно співпрацює з батьками, які є повноправними учасниками освітнього процесу, а також із громадськими та міжнародними організаціями, що надають психологічну, методичну та матеріальну підтримку. Така співпраця розширює можливості закладу, сприяє впровадженню нових практик і забезпечує комплексний підхід до розвитку дитини.

Упровадження інклюзивної екосистеми дало відчутні результати. Спостерігається позитивна динаміка розвитку учнів з особливими освітніми потребами, зниження рівня тривожності, покращення емоційного стану та соціальної адаптації дітей. У колективі формується атмосфера довіри, підтримки та взаємоповаги. Педагоги відзначають підвищення мотивації учнів до навчання, активізацію їх участі в освітньому процесі, розвиток комунікативних і соціальних навичок.

Створення інклюзивної екосистеми стало не лише освітнім, а й соціально значущим явищем. У ліцеї формуються цінності толерантності, взаємодопомоги та прийняття різноманітності. Учні навчаються взаємодіяти, підтримувати одне одного, що є важливою складовою їхнього особистісного розвитку та підготовки до життя в сучасному суспільстві.

Сьогодні Андріївський ліцей № 1 – це простір можливостей, де кожна дитина має право на підтримку, розвиток і успіх. Інклюзивна екосистема продовжує розвиватися: удосконалюються підходи до супроводу, розширюється партнерська взаємодія, впроваджуються нові практики підтримки ментального здоров'я. Представлений досвід доводить, що навіть у складних умовах можливо створити ефективну модель інклюзивного освітнього середовища, яка може стати орієнтиром для інших закладів освіти.

Розділ 1. Формування інклюзивної екосистеми в Андріївському ліцеї № 1

Сучасні виклики української освіти, пов'язані з необхідністю забезпечення рівного доступу до навчання, збереження ментального здоров'я дітей та створення безпечного освітнього середовища, зумовили потребу переосмислення підходів до організації освітнього процесу. Відповіддю Андріївського ліцею № 1 стало формування інклюзивної екосистеми — цілісного освітнього простору, який не лише забезпечує доступність навчання, а й створює умови для гармонійного розвитку кожної дитини. Такий підхід дозволяє перетворити ліцей на середовище підтримки й можливостей, де кожен учень відчуває свою значущість, безпеку та перспективу розвитку.

Місія закладу полягає у формуванні особистості, здатної до самореалізації, взаємодії та прийняття різноманітності. Ключовими орієнтирами діяльності стали принципи дитиноцентризму, безбар'єрності, педагогіки партнерства та індивідуалізації навчання. Основними завданнями колективу є створення доступного освітнього середовища, забезпечення якісного психолого-педагогічного супроводу, підтримка ментального здоров'я учнів, а також формування толерантного ставлення до різних освітніх потреб.

Організація інклюзивного навчання в ліцеї ґрунтується на чинному законодавстві України, яке гарантує право кожної дитини на якісну освіту. Освітній процес вибудовується відповідно до положень Конституції України, законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», а також нормативних документів Кабінету Міністрів України та Міністерства освіти і науки України.

Ключовими орієнтирами стали:

- Постанова КМУ №957 (зі змінами), яка визначає порядок організації інклюзивного навчання;
- Наказ МОН №609 щодо діяльності команди психолого-педагогічного супроводу;
- Національна стратегія розвитку інклюзивного навчання до 2029 року;
- методичні рекомендації МОН щодо оцінювання навчальних досягнень учнів з ООП.

На основі цих документів у закладі було видано наказ, який регламентує створення інклюзивних класів та організацію освітнього процесу з урахуванням індивідуальних потреб дітей. Важливу роль у цьому процесі відіграють висновки Інклюзивно-ресурсного центру та тісна взаємодія з батьками.

Формування інклюзивної екосистеми в Андріївському ліцеї № 1 розпочалося у 2018–2019 навчальному році з відкриття першого інклюзивного класу. У 1-А класі під керівництвом учителя **З.М. Пивоварової** та асистента вчителя **С.О. Лисенко** було організовано навчання учениці з розладами аутистичного спектра. Саме цей досвід став відправною точкою для подальшого розвитку інклюзивного середовища.

У наступні роки інклюзивна практика системно розширювалася:

- 2019/2020 н.р. — відкрито інклюзивний клас у 2-Б (учитель **О.С. Бутко**, асистент **С.О. Лисенко**) для учня із затримкою психо-мовленнєвого розвитку;
- 2020/2021 н.р. — організовано інклюзивне навчання в 1-А класі (учитель **О.В. Сляднєва**, асистент **І.С. Імранова**) для дитини з порушеннями опорно-рухового апарату та у 3-А класі для учня із затримкою розвитку;
- 2021/2022 н.р. — функціонували вже чотири інклюзивні класи за участю педагогів **З.М. Пивоварової**, **О.В. Сляднєвої**, **О.М. Кришні**, **А.В. Обух** та асистентів **С.О. Лисенко**, **З.В. Шевченко**, **Т.А. Островець**, **К.В. Саєнко**.

У 2023 – 2026 роках інклюзивна мережа була оптимізована відповідно до освітніх потреб дітей, проте збереглася сталість підходів і професійна команда супроводу. У 2025/2026 навчальному році функціонують інклюзивні класи у 3-А, 5-Б та 6-Б класах.

Таким чином, розвиток інклюзивної освіти в ліцеї має поетапний, системний характер і ґрунтується на практичному досвіді педагогів.

Одним із ключових напрямів діяльності закладу є формування безбар'єрного освітнього середовища (додаток 2), що забезпечує фізичну, інформаційну та психологічну доступність освіти.

Світлина 1. Пологий заїзд

У ліцеї створені комфортні умови для безпечного та зручного перебування дітей з ООП:

- у закладі створено умови для часткового безперешкодного доступу до приміщень. Зокрема, обладнано зручний пандус (пологий заїзд (Світлина 1)) при вході до будівлі, що забезпечує можливість комфортного пересування дітей із порушеннями опорно-рухового апарату та сприяє формуванню доступного освітнього середовища для всіх учасників навчального процесу;

- систематично проводяться капітальні й поточні ремонти класних кімнат для підтримання належного технічного стану;

- у закладі розміщено інформаційні стенди, зокрема дошку Брайля з назвою закладу та кнопкою виклику персоналу для орієнтування осіб з порушеннями зору (Світлина 2,3);

- усі основні приміщення мають природне освітлення, ергономічне розташування меблів, правильно підібрані кольори інтер'єру, що відповідають санітарним та гігієнічним нормам;

- дотримується температурний режим;

- функціонує їдальня, здійснюється регулярне вологе прибирання та системне провітрювання приміщень.

Навчальна споруда й прилегла територія систематично утримуються в належному технічному та санітарному стані, що створює безпечне і комфортне середовище для кожної дитини.

Важливим елементом інклюзивної інфраструктури є ресурсна кімната (Світлина 4), яку облаштовано в межах проєкту «Бюджет участі – 2024» («Рівні права – рівні можливості»). Простір організовано відповідно до принципів універсального дизайну та поділено на функціональні зони: зона групової роботи та зустрічей, зона фізичного та психологічного

розвантаження, зона індивідуальної роботи та творчості, побутово-практична зона, а також робоче місце педагога.

Особливо улюбленою серед дітей є зона фізичного та психологічного розвантаження. Тут облаштовано релакс-зону з басейном із кольоровими кульками, яка допомагає зменшити емоційне напруження. Для сенсорного розвитку та зняття стресу передбачена пісочна терапія з підсвічуванням. Доповнює цю зону обладнання, що сприяє фізичному розвитку та активній грі: спортивний куточок з мотузковим набором із сосни, м'які модулі «Конструктор Диван-трансформер» та мат-конструктор «Танграм», які розвивають координацію, просторове

Світлина 2. Дошка Брайля з назвою закладу

Світлина 3. Кнопка виклику персоналу

мислення та моторику.

Зона індивідуальної роботи та творчості забезпечена всім необхідним для інтелектуального та емоційного розвитку: пальчикові й театральні іграшки, художні книги, енциклопедії, магнітна дошка, тренажери, планшети, графічні планшети, телевізор, методичні матеріали та зошити. Для роботи в міні-групах та індивідуального супроводу використовується інтерактивний стіл.

Світлина 4. Ресурсна кімната

Зона групової роботи та зустрічей призначена для взаємодії учнів між собою, а також для проведення спільних занять, тренінгів, індивідуальних та сімейних консультацій. У цьому просторі діти навчаються працювати в команді,

висловлювати власну думку, слухати інших, що є важливою складовою соціального розвитку.

Побутово-практична зона створена для формування життєвих навичок. У ході практичної діяльності діти вчаться виконувати повсякденні дії: дбати про особисту гігієну, поводитись за столом, самостійно приймати їжу, підтримувати порядок у житловому просторі.

Робоче місце педагога організовано так, щоб забезпечити ефективний супровід кожної дитини відповідно до її потреб.

Світлина 5. Кабінет соціально-психологічної служби

На базі ліцею також функціонує кабінет соціально-психологічної служби, поєднаний із простором для соціально-емоційного розвантаження «Дружній простір» (Світлини 5,6), облаштований за підтримки міжнародних організацій Terre des hommes і Swiss Solidarity. У цьому середовищі практичний психолог О.С. Шаповал та соціальний педагог С.О. Пшеничко проводять заняття з емоційного розвантаження, арттерапії, розвитку комунікативних навичок та соціалізації.

Приміщення тепле, комфортне, безпечне та сучасно обладнане. До оснащення входять: телевізор,

ноутбук, принтер, акустична система JBL PartyBox 110, трансформери-пуфи, м'які крісла, ігрові столи, шафи, настільні ігри (Uno, Доббль, "Сініно", Крокодил, "Тоодли", "Хто я?", Джанга, Супер фермер, Риболови, Joy Band, "Грошовий потік" тощо), розвивальні набори (дерев'яні доміно, конструктори, автотреки, ігри з шурупвертом), спортивне приладдя (м'ячі, обручі, гімнастичні палиці, туристичні килимки, ігровий парашут), а також арт-матеріали для творчих занять. Таке оснащення дозволяє проводити інтерактивні заняття з елементами арт-терапії, адаптовані до потреб дітей з ООП, для емоційної саморегуляції, рухливих ігор та творчої діяльності.

Світлина 6. Дружній простір

Важливим кроком у розвитку корекційно-розвиткового середовища стало відкриття у

Світлина 7. Логопедичний пункт

2025 році логопедичного пункту (Світлина 7). Його діяльність забезпечує вчитель-логопед **А.А. Яковлєва**, яка впроваджує сучасні методики розвитку мовлення. Логопедичний пункт оснащено сучасним обладнанням та дидактичними матеріалами: балакуче логопедичне дзеркало, постановочні зонди з боксом для стерилізації, шнурівки, навчальні кубики, арифметичні набори, планшет та інші засоби. Це дозволяє ефективно здійснювати корекцію мовлення, розвивати дрібну моторику, фонематичний слух та когнітивні процеси учнів.

Ефективність інклюзивної екосистеми забезпечується діяльністю команди психолого-педагогічного супроводу (*додаток 4*), до складу якої входять вчителі, асистенти вчителя, практичний психолог, соціальний педагог, учитель-логопед та адміністрація закладу.

Команда супроводу:

- розробляє індивідуальні програми розвитку;
- здійснює моніторинг навчальних досягнень і психоемоційного стану учнів;
- проводить корекційно-розвиткові заняття;
- надає консультаційну підтримку педагогам і батькам.

Організація освітнього процесу базується на принципах дитиноцентризму та індивідуалізації. Педагоги (**К.С. Сіняговська, О.І. Десятник, А.В. Обух**) використовують технології «малих кроків», візуальну підтримку, інтерактивні методи навчання, що сприяє формуванню ситуації успіху для кожної дитини.

Важливою складовою є партнерська взаємодія з батьками, яка реалізується через консультації, тренінги, інформаційні матеріали та спільну участь у корекційно-розвитковому процесі (*додаток 7*).

Отже, формування інклюзивної екосистеми в Андріївському ліцеї № 1 є комплексним і системним процесом, що охоплює нормативне забезпечення, створення безбар'єрного середовища, розвиток матеріально-технічної бази та організацію ефективного психолого-педагогічного супроводу.

Результатом цієї роботи стало створення освітнього простору, у якому кожна дитина має можливість навчатися, розвиватися та відчувати підтримку, що є особливо важливим в умовах сучасних викликів.

Розділ 2. Психолого-педагогічний супровід та підтримка ментального здоров'я учнів

В умовах сучасних освітніх викликів, зокрема пов'язаних із воєнним станом, питання збереження ментального здоров'я дітей та забезпечення ефективного психолого-педагогічного супроводу набувають особливої актуальності. У Андріївському лицейі № 1 ця діяльність вибудована як системна, комплексна та практико-орієнтована модель підтримки дитини, що охоплює освітній, емоційний і соціальний аспекти розвитку. Тут кожна дитина – у центрі уваги, зі своїми потребами, переживаннями та унікальним шляхом розвитку.

Ключову роль у забезпеченні якісного супроводу відіграє команда психолого-педагогічного супроводу, до складу якої входять практичний психолог **О.С. Шаповал**, соціальний педагог **С.О. Пшеничко**, вчитель-логопед **А.А. Яковлева**, вчителі (**К.С. Сіняговська, О.І. Десятник, А.В. Обух**) та асистенти вчителів (**В.О. Городов, З.В. Шевченко, Л.І. Троїцька**). Це не просто фахівці — це команда однодумців, об'єднана спільною метою: створити безпечне, підтримуюче середовище, у якому дитина відчуває себе прийнятою та значущою.

Робота команди ґрунтується на принципах міждисциплінарної взаємодії, узгодженості дій і системності. Для кожної дитини з особливими освітніми потребами розробляється індивідуальна програма розвитку, що враховує її пізнавальні можливості, емоційний стан, темп засвоєння матеріалу та поведінкові особливості. Такий підхід дозволяє не просто навчати, а супроводжувати дитину в її особистісному зростанні.

Невід'ємною частиною роботи стали регулярні командні зустрічі (консилиуми), під час яких аналізується динаміка розвитку учнів, обговорюються труднощі та досягнення, визначаються найбільш ефективні методи підтримки. Саме тут народжуються рішення, що допомагають кожній дитині рухатися вперед у власному темпі, відчуваючи підтримку дорослих.

Корекційно-розвиткова робота в лицейі наповнена практичним змістом і живими формами взаємодії. Ігрові та інтерактивні логопедичні заняття, моделювання життєвих ситуацій, заняття з ритміки та лікувальної фізкультури у формі сюжетних ігор створюють простір, де навчання поєднується з емоційним комфортом. Через рух, гру та взаємодію діти розвивають координацію, впевненість у собі та здатність взаємодіяти з іншими. Психологічна підтримка допомагає знижувати тривожність і відновлювати внутрішній баланс.

Світлина 8. Заняття
«Танцює тіло»

Особливого значення набувають сюжетно-рухові заняття, у яких кожна вправа є частиною захопливої історії. Так, під час заняття «Подорож у джунглі» діти «перестрибують через струмок» (обручі), «піднімаються по ліанах» (мотузковий набір), «втікають від тигра» (біг між перешкодами), природно залучаючись до фізичної активності через гру. У вправі «Мандрівка з ведмедиком» учні виконують серії рухів із гімнастичними палицями під спокійну музику, відтворюючи прості й емоційно забарвлені дії: «потягнись – посміхнись – присядь – обійми». А під час заняття «Танцює тіло – усміхається серце» ритмічні вправи поєднуються з елементами танцю, жонглюванням м'ячем та іграми з обручами, що сприяє розвитку координації, ритму й емоційної виразності (Світлина 8).

У своїй роботі педагоги активно використовують різноманітні методи, які поєднують фізичний, емоційний і когнітивний розвиток дитини. Сенсомоторні ігри із застосуванням гімнастичних матів, «Танграму» та обручів допомагають формувати уявлення про простір і власне тіло. Метод дихально-ритмічного розслаблення (вправи «свічка», «надув повітряну

кульку», «дихаємо з кошеним») сприяє зниженню напруги та формуванню навичок саморегуляції. Психогімнастика допомагає дітям розпізнавати й виражати емоції через рух, міміку та пози («стань, як злий лев», «покажи, як радіє зайчик»).

Особливу зацікавленість викликають рухливі пісні та рухові казки, у яких поєднуються сюжет, музика й дія. Діти із задоволенням занурюються в ігрові ситуації, де потрібно врятувати

Світлина 9. Заняття «Рухливі казки»

пташеня, пройти лабіринт або виконати завдання через рух (Світлина 9). Такий формат діяльності робить навчання природним, емоційно насиченим і доступним для кожної дитини.

В умовах дистанційного навчання педагоги адаптують програму, зберігаючи її інтерактивність і доступність. Зокрема, записуються короткі відеоуроки з демонстрацією вправ, створюються рухові челенджі («Станцюй весняний дощ», «Зроби 5 зірочок разом з мамою»), а батьки залучаються як активні учасники занять. Таким чином, родина стає важливим партнером у розвитку дитини.

Коли дозволяє безпекова ситуація, заняття проводяться в ресурсному просторі ліцею, оснащеному безпечним і функціональним обладнанням. Діти тренують рівновагу на ходулі на мотузках, долають смуги перешкод у спортивному куточку, виконують вправи з м'ячами, обручами та гімнастичними палицями в межах «станцій здоров'я» та естафет руху. Використання «Танграму» інтегрується в рухові маршрути: виконання завдання відкриває наступний етап гри. Популярними є також ігрові завдання на кшталт «побудуй хатку з матів», «пройди слідами», «розтягни веселку зі стрічок», що поєднують фізичну активність із розвитком мислення та уяви (додаток 6).

Світлина 10. Логопедичне заняття

Важливою складовою корекційно-розвиткової роботи є діяльність вчителя-логопеда А.А. Яковлевої, яка впроваджує інноваційні підходи до розвитку мовлення та емоційної сфери дітей (Світлина 10). Зокрема, у межах тренінгу-практикуму «Майстерня серця і ритму» реалізується інтегрований підхід, що поєднує логоритміку, дихальні практики, елементи психогімнастики та нейромалювання (додаток 9). Через ритм, рух і дихання діти розвивають мовленнєві навички, увагу та здатність до саморегуляції. Використання ритмічних ігор та інтерактивних вправ сприяє формуванню фонематичного слуху, відчуття темпу й ритму, а також зниженню емоційної напруги. Така діяльність забезпечує створення позитивного психоемоційного середовища, що є важливим як для дітей з

особливими освітніми потребами, так і для їхніх батьків.

Взаємодія з батьками реалізується через консультаційну підтримку й відкритий інформаційний простір, що сприяє формуванню культури позитивного батьківства.

Командою психолого-педагогічного супроводу Андріївський ліцей № 1 створено власні відео та презентації з практичними порадами для батьків дітей з ООП. Матеріали охоплюють ключові теми: підтримка дитини, розвиток самостійності, соціалізація та мовлення.

Усі напрацювання узагальнено на сайті ліцею в розділі «Поради для батьків». Ці матеріали є дієвим інструментом підтримки родин і посилюють партнерство між закладом освіти та батьками.

Світлина 11. Пісочна терапія

Психологічна підтримка — це не лише методики, а передусім атмосфера довіри, безпеки та прийняття. Саме такою є робота практичного психолога **О.С. Шаповал**, яка проводить корекційно-розвиткові заняття з дітьми з особливими освітніми потребами. Її робота — це чарівна подорож у світ емоцій, де кожна дитина — головний герой.

Олена Сергіївна вірить, що розвиток починається з довіри. Тому її заняття завжди наповнені турботою, м'якістю й увагою до дрібниць. Наприклад, арт-терапія, яка допомагає дітям «говорити» кольорами, формами, образами. Тут пензлик перетворюється на інструмент зцілення, а аркуш — на особистий простір, де дитина може безпечно виразити свої почуття.

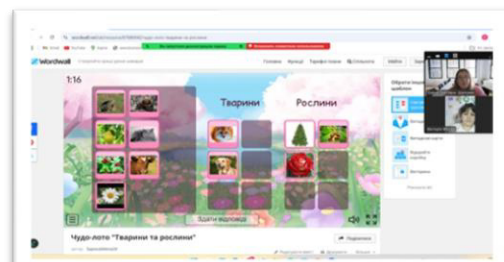
Пісочна терапія — ще одна магічна методика, яку діти просто обожають. За словами Олени Сергіївни, саме в пісочниці народжуються історії, у яких можна відпустити страх, прожити образу, знайти себе. Маленькі руки будують замки, долають уявні перешкоди — і таким чином перетворюють внутрішній хаос на гармонію (Світлина 11).

Заняття проводяться індивідуально або в маленьких групах — як онлайн, так і офлайн у ресурсній кімнаті або в «Дружньому просторі».

Під час дистанційного формату Олена Сергіївна використовує інтерактивні вправи, онлайн-дошки, спільне малювання, візуальні техніки, а також завдання, які батьки можуть виконати разом із дитиною вдома (Світлина 12).

У ліцеї, коли це дозволяє безпекова ситуація, вона активно використовує спеціальні матеріали: кольорові олівці, фарби, м'який пісок, фігурки для пісочної терапії, сенсорні м'ячики, пазли для розвитку емоційного інтелекту. Кожна деталь у її заняттях — це не просто інструмент, а місточок до дитячого серця.

Олена Сергіївна — той фахівець, якому довіряють діти й батьки. Вона вміє слухати навіть тоді, коли дитина мовчить. В її руках психологічна допомога стає не просто процесом, а справжнім мистецтвом турботи, підтримки й натхнення.

Світлина 12. Онлайн заняття

Світлина 13. Захід «Країна емоцій»

Практичний психолог **О.С. Шаповал** у своїй діяльності активно застосовує казкотерапію, арттерапію та пісочну терапію. Такі методи дозволяють дітям безпечно виражати емоції, знижувати рівень тривожності та формувати навички емоційної саморегуляції.

Яскравим прикладом ефективної роботи є захід «Країна емоцій», проведений до Дня психологічної служби для дітей з особливими освітніми потребами (Світлина 13).

Захід провели практичний психолог О.С. Шаповал та соціальний педагог В.Б. Роленко. Їхня чуйність, професіоналізм і креативність створили атмосферу повної емоційної безпеки та довіри. Тема зустрічі «Країна емоцій» відкрила дітям чарівний світ власних почуттів. У доброзичливій, підтримуючій обстановці учасники навчалися розпізнавати свої емоції, називати їх, виражати екологічно та щиро, а також підтримувати одне одного в моменти радості чи хвилювання. Захід був насичений

пізнавальними іграми, знайомством з емоційними картками, захопливою психологічною казкою про Червону Шапочку, яка навчала емпатії, та творчим завданням «Дерево емоцій», під час якого кожна дитина символічно показала свій внутрішній стан. Завершила подорож «Країною емоцій» чарівна релаксація на хмаринці, що допомогла дітям відчувати спокій і гармонію (додаток 10).

Кожен учасник отримав подарунок, сертифікат «Дослідника емоцій» і найголовніше – частинку тепла, підтримки й прийняття, що є надважливими для розвитку впевненості, самоповаги та внутрішньої рівноваги.

Таким чином, перемоги учнів з ООП – це результат злагодженої роботи всієї шкільної спільноти. Це історії про силу маленьких кроків, підтримку вчасного слова, віру в дитину і безумовну любов. І найцінніше – це щасливі очі дітей, які відкривають для себе світ, де вони потрібні, важливі й успішні.

Психологом ліцею була проведена вхідна та повторна діагностика щодо виявлення рівня розвитку соціальної толерантності дітей. Результати дослідження засвідчили позитивну динаміку зростання цього рівня. Критерії соціальної толерантності включали такі показники, як терпимість до поведінки, думок і почуттів інших людей, здатність вислуховувати співрозмовника, дотримання норм поваги до прав і свобод оточуючих. Ці якості є основою формування здорового емоційного клімату у шкільному середовищі, що, своєю чергою, сприяє ефективному навчанню, розвитку і гармонійній соціалізації кожної дитини.

Вагомий внесок у розвиток соціальних компетентностей здійснює соціальний педагог С.О. Пшеничко, яка працює над адаптацією учнів до колективу, формуванням навичок взаємодії та відповідальної поведінки через рольові ігри, командні вправи та моделювання життєвих ситуацій.

Система підтримки ментального здоров'я в ліцеї реалізується через поєднання профілактичної, корекційної та просвітницької роботи. Особливу роль відіграє «Дружній простір» – місце, де дитина може відпочити, відновити сили та бути собою. Тут проводяться заняття з емоційної грамотності, релаксаційні вправи, комунікативні тренінги та арттерапевтичні сесії.

Паралельно здійснюється системна методична робота спрямована на підвищення професійної компетентності педагогів. Напрацьовані матеріали узагальнено в електронному ресурсі «Корисна скарбничка». В ліцеї активно розвивається культура безперервного навчання: вчителі беруть участь у вебінарах, тренінгах, семінарах, зокрема у заходах, присвячених інклюзивній освіті та психологічній підтримці (додаток 3). На сайті закладу створено розділ, який містить результати підвищення кваліфікації педагогів з питань інклюзивної освіти упродовж 2022/2026 навчальних років.

Світлина 14. Семінар-практикум «Організація інклюзивного навчання в Андріївському ліцеї № 1»

У жовтні 2024 року на базі Андріївського ліцею № 1 було проведено семінар-практикум «Організація інклюзивного навчання в Андріївському ліцеї № 1» заступником директора з НВР М. М. Дмитровою та вчителем початкових класів О.М. Кришнею для керівників закладів освіти Донецької селищної територіальної громади (Світлина 14).

Соціалізація учнів з ООП у нашому ліцеї реалізується через активну участь у

конкурсах, проєктах і виховних заходах. Педагоги та асистенти системно висвітлюють ці результати у власних блогах, демонструючи досягнення дітей і їхню інтеграцію в освітнє середовище. Реалізація цих підходів відповідає концепції Нова українська школа, адже сприяє створенню сучасного освітнього середовища, орієнтованого на потреби дитини, розвиток її компетентностей, партнерську взаємодію між учнем, учителем і батьками та використання цифрових інструментів в освітньому процесі.

Злагоджена співпраця вчителів, асистентів і батьків забезпечує високі результати: учні з ООП беруть участь і перемагають у творчих, інтелектуальних та дослідницьких конкурсах різного рівня. Серед них: міжнародні («Голос душі», «Олімпіс 2025 – весняна сесія»), всеукраїнські («Новорічна композиція», «Охорона праці очима дітей, 2025», «На Урок», «Лайфаки з української мови», «Таємниця генія Шевченка»), обласні та територіальні («Самоврядування очима дітей», «Брейн Ринг – 2025», «Пізнай себе, свій рід, свій нарід», «Моя Батьківщина – Україна»), шкільні («Осінній дивограй», «Весняний настрій», проєкти «Наша родина», «Мої друзі», «Добро», «Радість», «Щастя»).

Участь у цих заходах формує комунікацію, впевненість і вміння працювати в колективі. Паралельно проводиться системна виховна робота: заходи до Міжнародного дня толерантності, Дня людей з інвалідністю, Дня інформування про аутизм, уроку «Різні разом. Тут і зараз!», Національного тижня безбар'єрності.

Такі активності забезпечують успішну соціалізацію учнів з ООП та формують інклюзивне, толерантне середовище.

Отже, психолого-педагогічний супровід в Андріївському ліцеї №1 є системною, багаторівневою діяльністю, що забезпечує не лише освітній розвиток учнів, а й підтримку їхнього ментального здоров'я.

Завдяки злагодженій роботі команди фахівців, впровадженню інноваційних корекційно-розвиткових методик, використанню терапевтичних практик та активній взаємодії з батьками створено ефективну модель підтримки, яка сприяє гармонійному розвитку, соціалізації та емоційному благополуччю кожної дитини.

Розділ 3. Інклюзивні підходи в освітньому процесі та партнерська взаємодія

Інклюзивна освіта набуває реального змісту тоді, коли кожна дитина стає активним учасником освітнього процесу, а її потреби, інтереси та можливості визначають логіку організації навчання. У цьому контексті діяльність Андріївського ліцею №1 спрямована на створення гнучкої освітньої системи, у центрі якої — особистість дитини, її розвиток, емоційне благополуччя та успішна соціалізація.

Практика закладу переконливо демонструє, що ефективна інклюзія реалізується через поєднання дитиноцентризму, індивідуальних освітніх траєкторій, цифрових інструментів та розвиненої партнерської взаємодії. Такий підхід дозволяє не лише адаптувати освітній процес до потреб учнів, а й створити простір довіри, підтримки та можливостей для кожного.

У практиці ліцею дитиноцентризм виявляється через гнучкі моделі організації навчання, що враховують індивідуальні можливості, темп розвитку та емоційний стан кожної дитини. Важливим інструментом стала «гібридна доступність» навчання, яка поєднує очний, дистанційний та індивідуальний (домашній) формати.

Особливої ефективності набуває робота асистентів учителя (**В.О. Городов, З.В. Шевченко, Л.І. Троїцька**), які за погодженням із батьками здійснюють супровід дітей і в домашніх умовах (*додаток 5*). Такий підхід забезпечує безперервність освітнього процесу під час повітряних тривог або в разі індивідуальних потреб дитини. У результаті освітній процес стає максимально наближеним до потреб учня, а підтримка — адресною та своєчасною.

Гнучкість системи проявляється також у можливості оперативного коригування навчального навантаження: команда супроводу чутливо реагує на зміни емоційного стану дитини, змінюючи формат занять, їх інтенсивність або тривалість. Такий підхід дозволяє зберігати баланс між навчанням і психологічним комфортом.

Індивідуалізація навчання в ліцеї вийшла за межі традиційних ІПР і трансформувалася у керовану цифрову систему. Основою стали індивідуальні цифрові папки «Історії успіху», які ведуться всіма фахівцями команди супроводу (*додаток 8*). У цих папках акумулюються результати діагностики, спостережень, корекційних занять, навчальних досягнень і рекомендацій. Це забезпечує прозорість динаміки розвитку дитини, узгодженість дій фахівців, наступність у роботі та можливість оперативного коригування освітньої траєкторії.

Результативність такої моделі підтверджується індивідуальними досягненнями учнів. Зокрема, Жмура Вікторія демонструє стабільний освітній прогрес і активно бере участь у творчих заходах. Кінаш Ангеліна виявляє зростання самостійності та впевнено працює з цифровими ресурсами. Грицюта Дар'я є прикладом успішної інтеграції в освітній простір, поєднуючи засвоєння навчальної програми з участю та перемогами в конкурсах. Ці результати свідчать про те, що індивідуальні траєкторії не лише долають освітні труднощі, а й розкривають потенціал кожної дитини.

Важливою складовою є інтеграція цифрових інструментів в управління інклюзивним процесом. Використання платформ «НОВА ШКОЛА РОЗКЛАД» та «Нові знання» забезпечує узгоджену роботу педагогів, асистентів і фахівців супроводу. Оперативна комунікація здійснюється через профільні Viber-спільноти («КРЗ 5-Б клас», «КРЗ 6-Б клас», «КРЗ 3-А клас»), що дозволяє швидко реагувати на зміни, узгоджувати дії та підтримувати постійний зворотний зв'язок.

Значним ресурсом стала «Корисна скарбничка» на Google Drive — спільний банк методичних матеріалів, який забезпечує педагогів і батьків практичними інструментами для роботи з дітьми. Така цифрова взаємодія підсилює командну роботу та робить освітній процес більш гнучким і доступним.

Водночас у ліцеї змінено підхід до роботи з батьками: від епізодичних консультацій — до системної партнерської взаємодії. Батьки залучаються до формування індивідуальних освітніх траєкторій, беруть участь у корекційній роботі та стають активними учасниками освітнього процесу. Практичними інструментами такої взаємодії є розділ «Поради для батьків», постійний онлайн-зв'язок із фахівцями та блоги класних керівників, що забезпечують відкритість і прозорість освітнього процесу.

Інклюзивна практика ліцею виходить за межі закладу завдяки активній співпраці з державними установами, громадськими та міжнародними організаціями, що значно розширює можливості підтримки дітей.

Важливим партнером є Комунальна установа «Зміївський інклюзивно-ресурсний центр». Співпраця має комплексний характер і включає:

- проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дітей, що охоплює когнітивну, мовленнєву, емоційно-вольову та соціальну сфери;
- розроблення індивідуальних програм розвитку (ІПР), адаптованих до потреб кожної дитини;
- методичний супровід педагогів через консультації, семінари та практичні заняття;
- підтримку батьків із питань розвитку, виховання та соціалізації дітей;
- впровадження інноваційних методик (арттерапія, ігротерапія, сенсорна педагогіка, альтернативна комунікація).

Завдяки цій взаємодії педагоги отримують сучасні інструменти роботи, батьки — впевненість і підтримку, а діти — можливість повноцінного розвитку.

Співпраця з благодійною організацією «Все буде добре Україна»

У межах партнерства реалізуються практико-орієнтовані заходи для дітей та їхніх родин:

- арттерапевтичні заняття («Осінній настрій»);
- заняття з розвитку мовлення;
- творчі майстер-класи («Новорічні окуляри»);
- індивідуальні психологічні консультації;
- додаткові мовленнєві заняття.

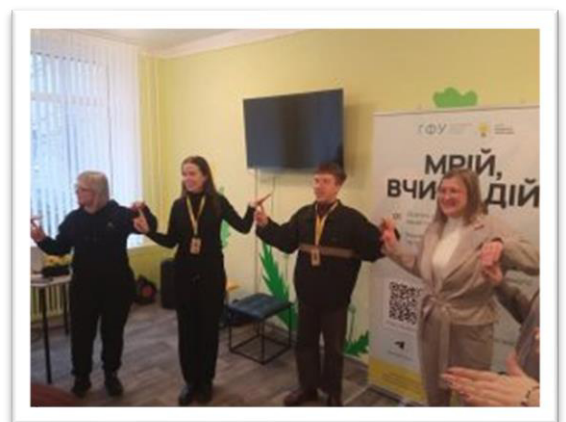
Ці активності сприяють емоційному розвантаженню, розвитку комунікативних навичок і формуванню впевненості у дітей.

Співпраця з ГО «Освічена ініціатива» (Світлина 15)

Довготривале партнерство з цією організацією забезпечує:

- проведення арттерапевтичних занять (зокрема пісочної терапії);
- організацію англomовних розмовних клубів;
- тренінги для старшокласників (мотиваційні листи, освітні можливості);
- професійний розвиток педагогів.

Зокрема, учителі ліцею пройшли навчання за методологією «Рух, ігри, спорт та креативність», що активно використовується в роботі з дітьми з ООП.

Світлина 15. Проведення тренінгу ГО «Освічена ініціатива»

Світлина 16. Фотоколаж психологічних заходів

Співпраця з міжнародним фондом *Terre des hommes*

У межах проєкту «ProAction» у ліцеї створено «Дружній простір», який став осередком психосоціальної підтримки дітей.

Педагоги **В.Б. Роленко** та **Н.В. Вовк** пройшли спеціалізоване навчання, що дозволило впровадити (Світлина 16):

- інтерактивні заняття;
- рухливі ігри;
- арттерапевтичні практики;
- вправи на розвиток емоційної саморегуляції.

Цей простір сприяє відновленню емоційного стану дітей, формуванню довіри та розвитку соціальних навичок.

Участь громади: Бюджет участі

Важливим прикладом партнерства є реалізація проєкту «Рівні права — рівні можливості» у межах Бюджету участі – 2024 (автор — **М.М. Дмитрова**, заступник директора з НВР).

Завдяки підтримці громади створено ресурсну кімнату нового покоління, яка стала ключовим простором для:

- корекційно-розвиткової роботи;
- емоційного розвантаження;
- індивідуального супроводу дітей з ООП.

Отже, інклюзивні підходи в Андріївському ліцеї № 1 реалізуються через поєднання дитиноцентризму, індивідуалізації, цифровізації та розвиненої партнерської взаємодії.

Практичний досвід доводить, що саме системна співпраця з батьками, громадою, державними та міжнародними організаціями забезпечує створення ефективного інклюзивного середовища, у якому кожна дитина має можливість для розвитку, самореалізації та відчуття власної значущості.

Розділ 4. Аналіз ефективності функціонування інклюзивної екосистеми ліцею

Ефективність функціонування інклюзивної екосистеми Андріївського ліцею № 1 визначається не лише наявністю створених умов, а передусім результатами розвитку учнів, узгодженістю роботи команди супроводу та стабільністю позитивної динаміки. У закладі сформовано цілісну систему моніторингу, яка дозволяє оцінювати якість освітніх послуг, своєчасно виявляти проблеми та коригувати освітні стратегії.

Моніторинг здійснюється на кількох рівнях: індивідуальному (рівень дитини), командному (робота фахівців супроводу) та інституційному (ефективність освітнього середовища). Координацію процесу забезпечує команда психолого-педагогічного супроводу за участю О.С. Шаповал, С.О. Пшеничко, А.А. Яковлевої, асистентів учителів та адміністрації.

Практичним інструментом моніторингу є індивідуальні цифрові папки «Історії успіху», у яких систематично фіксуються результати діагностики, навчальні досягнення, динаміка розвитку та рекомендації фахівців. Це дозволяє відстежувати індивідуальний прогрес кожної дитини та забезпечує наступність у роботі.

Оцінювання результатів відбувається під час аналітично-корекційних засідань команди супроводу, де узагальнюються дані спостережень, визначаються досягнення та труднощі, приймаються рішення щодо подальших кроків. До процесу залучаються батьки, що підвищує об'єктивність оцінювання та сприяє єдності підходів.

Системний аналіз результатів демонструє стійку позитивну динаміку розвитку учнів за ключовими напрямками: навчальним, емоційним, соціальним та поведінковим.

Напрямок розвитку	Початковий рівень	Поточний рівень	Динаміка
Навчальні досягнення	середній/низький	середній/достатній	↑ позитивна
Емоційний стан	підвищена тривожність	стабільний	↓ тривожність
Соціалізація	часткова адаптація	активна взаємодія	↑ значна
Поведінкові навички	нестійкі	контрольовані	↑ позитивна

Зокрема, у роботі практичного психолога О.С. Шаповал спостерігається зниження рівня тривожності в учнів, підвищення здатності до саморегуляції та покращення емоційної стабільності. Це підтверджується результатами повторних діагностик і спостережень під час групових та індивідуальних занять.

У логопедичній практиці А.А. Яковлевої відзначається позитивна динаміка розвитку мовлення, покращення звуковимови, зростання словникового запасу та комунікативної активності дітей.

Соціальний педагог С.О. Пшеничко фіксує підвищення рівня соціальної адаптації учнів: діти активніше взаємодіють з однолітками, беруть участь у спільних заходах, демонструють сформовані навички безпечної поведінки.

Аналіз діяльності команди психолого-педагогічного супроводу засвідчує високий рівень узгодженості дій фахівців. Використання цифрових інструментів, регулярні засідання та постійна комунікація дозволяють уникати фрагментарності в роботі та забезпечують цілісність супроводу.

Важливим показником ефективності є швидкість реагування на зміни: корекція індивідуальних програм, зміна формату занять, адаптація навчального навантаження відбуваються оперативно та обґрунтовано.

Позитивним результатом є також підвищення професійної компетентності педагогів, які демонструють готовність до впровадження інноваційних підходів і роботи в команді.

Узагальнення результатів функціонування інклюзивної екосистеми дозволяє визначити її ефективність за такими показниками:

- стабільна позитивна динаміка розвитку учнів з ООП;
- підвищення рівня їх соціалізації та навчальної мотивації;
- зниження проявів тривожності та емоційного напруження;
- результативна участь учнів у конкурсах та освітніх заходах;
- ефективна взаємодія всіх учасників освітнього процесу;
- готовність системи до функціонування в умовах нестабільності.

Отже, аналіз діяльності Андріївського ліцею № 1 свідчить, що впроваджена інклюзивна екосистема є результативною, керованою та адаптивною. Вона забезпечує не лише якісну освіту для дітей з особливими освітніми потребами, а й створює умови для їхнього повноцінного розвитку, самореалізації та інтеграції в суспільство.

ВИСНОВКИ

У ході узагальнення досвіду роботи Андріївського ліцею № 1 встановлено, що створення інклюзивної екосистеми є ефективною моделлю організації сучасного освітнього середовища, здатного забезпечити рівний доступ до якісної освіти, підтримку ментального здоров'я та успішну соціалізацію учнів, зокрема дітей з особливими освітніми потребами. Інклюзія в закладі реалізується не як окремий напрям діяльності, а як цілісна філософія освітнього процесу, у центрі якої — дитина, її потреби, можливості та право на розвиток.

Реалізація інклюзивної політики має системний характер і охоплює всі складові освітнього процесу: створення безбар'єрного середовища, розвиток сучасної матеріально-технічної бази, організацію психолого-педагогічного супроводу, впровадження індивідуальних освітніх траєкторій та розбудову партнерської взаємодії. Важливо, що всі ці компоненти функціонують у взаємозв'язку, підсилюючи ефективність один одного.

Доведено, що ключовим чинником результативності інклюзивного навчання є злагоджена робота команди психолого-педагогічного супроводу. Взаємодія практичного психолога, соціального педагога, учителя-логопеда, асистентів учителя та адміністрації, підсилена цифровими інструментами управління та комунікації, забезпечує цілісність супроводу, оперативність прийняття рішень і гнучкість освітнього процесу, особливо в умовах воєнних викликів.

Практична значущість досвіду полягає у впровадженні інноваційних підходів, серед яких: гібридна модель навчання, система індивідуальних цифрових папок «Історії успіху», ефективна онлайн-комунікація між учасниками освітнього процесу, створення спільного цифрового освітнього ресурсу та активне залучення батьків до освітньої діяльності. Такі інструменти забезпечують прозорість моніторингу, узгодженість дій фахівців і безперервність підтримки дитини.

Результати системного моніторингу підтверджують стійку позитивну динаміку розвитку учнів з особливими освітніми потребами: підвищення рівня навчальних досягнень, розвиток соціальних і комунікативних навичок, зниження тривожності та формування впевненості у власних можливостях. Практичні кейси (Жмура Вікторія, Кінаш Ангеліна, Грицюта Дар'я) демонструють ефективність індивідуального підходу та здатність учнів досягати високих результатів у навчальній і творчій діяльності.

Важливим досягненням є формування культури педагогіки партнерства, що забезпечує ефективну взаємодію між учителями, батьками, фахівцями супроводу та соціальними партнерами. Така співпраця створює єдиний підтримувальний простір, у якому дитина відчуває довіру, прийняття та можливість розвитку.

Отже, досвід Андріївського ліцею № 1 доводить, що поєднання дитиноцентризму, командної взаємодії, цифровізації управління та партнерства дозволяє створити ефективну, гнучку та стійку інклюзивну екосистему, яка відповідає сучасним освітнім викликам і принципам Нової української школи. Запропонована модель може бути рекомендована до впровадження в інших закладах освіти як дієвий інструмент забезпечення якісної, доступної та гуманістично орієнтованої освіти.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Закон України «Про освіту» [[Електронний ресурс](#)] (дата звернення: 01.11.2025).
2. Закон України "Про повну загальну середню освіту" [[Електронний ресурс](#)] (дата звернення: 01.11.2025).
3. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» [[Електронний ресурс](#)] (дата звернення: 01.11.2025).
4. КОНВЕНЦІЯ про права осіб з інвалідністю [[Електронний ресурс](#)] (дата звернення: 06.04.2026).
5. Декларації прав дитини ООН [[Електронний ресурс](#)] (дата звернення: 06.04.2026).
6. Саламанській декларації та програмі дій з навчання осіб з особливими потребами [[Електронний ресурс](#)] (дата звернення: 06.04.2026).
7. Постанова КМУ від 15.09.2021 №957 «Про затвердження порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» зі змінами від 31.10.2025 № 1386-2025-п [[Електронний ресурс](#)] (дата звернення: 06.04.2026).
8. Лист Міністерства освіти і науки України від від 26.08.2025 №1/17666-25«Про організацію освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами у 2025/2026 навчальному році» [[Електронний ресурс](#)] (дата звернення: 06.04.2026).
9. Лист МОН України від 01.10.2025 року № 1/20608-25 “Про забезпечення підтримки дітей, які мають труднощі в освітньому процесі, пов’язаних з можливими розладами психіки та поведінки” [[Електронний ресурс](#)] (дата звернення: 06.04.2026).
10. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник / А.А.Колупаєва, О.М.Таранченко. – Харків:Вид-во «Ранок», 2019. – 304с.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Модель інклюзивної екосистеми Андріївського ліцею № 1

01

Облаштування закладу освіти

Кабінет “Дружнього простору”

Цей простір — більше, ніж кімната.

Це: місце емоційного відновлення дітей, які пережили стрес чи складні життєві обставини;
 підтримка для дітей з ООП, які можуть навчатися у темпі, зручному саме для них;
 ресурс для батьків, які отримують поради, підтримку й простір для розмови.

Облаштування ресурсної кімнати

Навчальна зона охоплює такі функціональні осередки, як:

- осередок для індивідуальних занять;
- осередок для групових занять;
- робочий осередок педагога.

Побутово-практична зона містить:

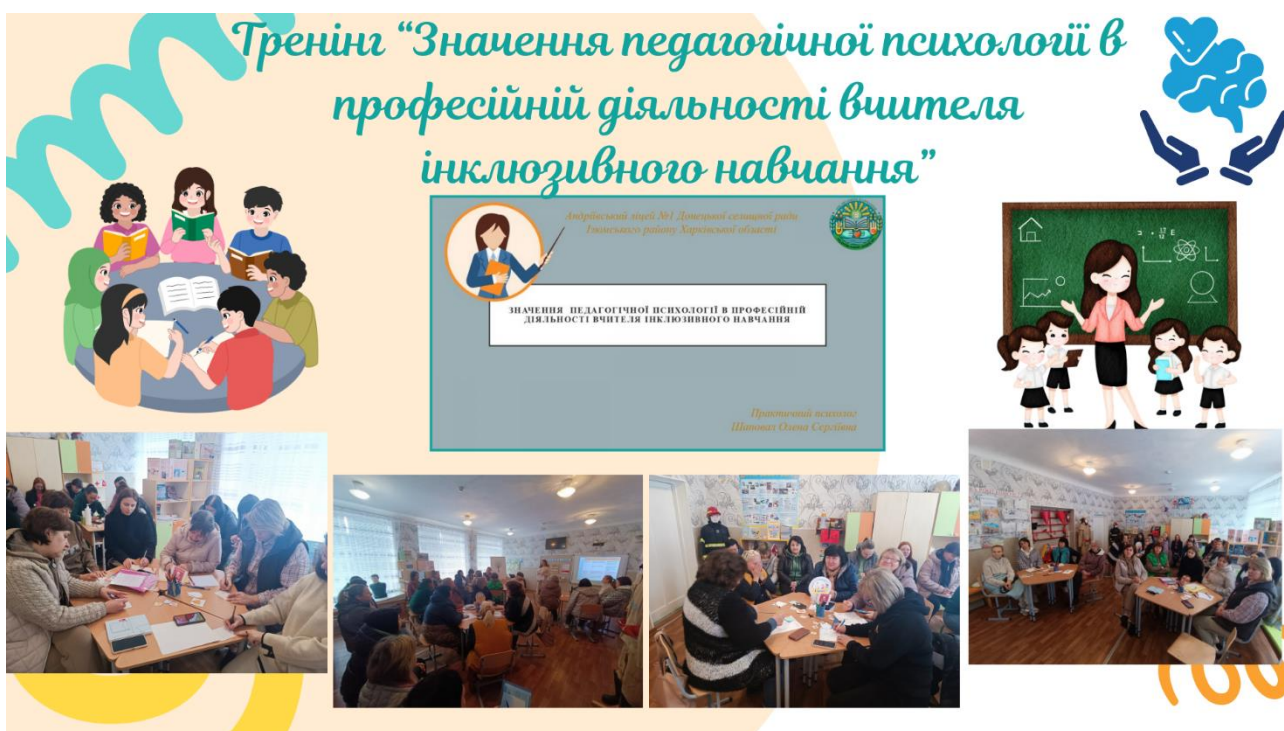
- осередок, що виконує функції кухні та їдальні;
- осередок відпочинку.

Логопедичний пункт

Цей логопедичний кабінет — це простір, у який хочеться повертатися. Тут дитина відчуває підтримку, зацікавлення та радість від власних успіхів, а батьки бачать реальні результати та професійний підхід.

Брифінг "Оновлений порядок інклюзивного навчання. Стратегія впровадження у закладі освіти"

Оновлений порядок інклюзивного навчання
Стратегія впровадження у закладі освіти

Відповідно до Кабінету Міністрів України лютого 2026 року №129

Інклюзія в умовах дистанційного навчання

- підтримка не прийнятності
- асистент вчителя — модератор онлайн-навчання
- робота в онлайн-залах
- адаптація цифрових матеріалів
- використання верифікованих ресурсів

Адаптація та модифікація навчання

Принципова різниця

Адаптація:

- зміна середовища
- без зміни складності програми
- додатковий час, шрифти, паузи

Модифікація:

- спрощення змісту
- відбір ключових тем
- індивідуальний навчальний план

Журнал обліку КРЗ

- ✓ Обов'язковий журнал обліку проведення (видавання) іспитів корекційно-розвиткових занять (послуг)
- ✓ паперова або електронна форма
- ✓ підтвердження батьками факту отримання психолого-педагогічних розиткових занять (послуг)

2026:

- інтеграція в АС ІРЦ
- електронний кабінет дитини
- цифрове підтвердження послуг

Механізм розроблення ІП

Алгоритм:

1. Складання (на початковий рік): команда супроводу
2. Підписання: всі члени команди супроводу та батьки
3. Затвердження: керівник закладу освіти
4. Перегляд: не рідше 2 разів на рік
5. Змінення: 3 роки в особовій справі учня + обов'язок АС ІРЦ

Синхронізація: узгодження з планом реабілітації (для...)

Документи про освіту

Єдині державні документи для всіх учнів

Складено спеціальні окремі документи для осіб з інтелектуальними порушеннями, а саме:

- свідоцтво про здобуття базової середньої освіти (інтелектуальні порушення)
- додаток до свідоцтва про здобуття базової середньої освіти (інтелектуальні порушення)
- довідка про закінчення повного курсу навчання (інтелектуальні порушення)

Маркування: модифікація предметів позначається символом сідловидності

Наказ МОН від 14.11.2025 року № 1593, зареєстрований у лютого 2026 року

Навчання за авторською методологією Terre des hommes «Рух, ігри, спорт, креативність»

Семінар-практикум "Організація інклюзивного навчання в Андріївському ліцеї №1"

Проведення заходів від швейцарського фонду Terre des hommes у рамках проекту «ProAction – Психосоціальна підтримка для дітей та сімей на Сході України»

Тиждень безбар'єрності

 Міжнародний день толерантності

Всеукраїнський урок про інклюзивність

На Землі також живе понад 8 мільярдів людей. Чи всі ці люди однакові?

Ви — діти. І ви теж — різні.

Уявіть, що вчителька поділила своїх учнів на дві групи за кольором очей: блакитнооких і карихоких. Вона сказала дітям, що блакитноокі люди «кращі» — розумніші, старанніші й заслужують на більше привілеїв, тоді як каріоокі мають бути обмежені в правах. Наступного дня роль помінялася.

Як, на вашу думку, змінилися стосунки дітей?

Інвалідність людини — це всього лише одна з різноманітних ознак, така як колір волосся, хобі, вподобання в їжі тощо.

Подяка за проведення Першого всеукраїнського уроку про інклюзивність від Радниці-уповноваженої Президента України з прав дитини та дитячої реабілітації Дарії Герасимчук

Дякуємо, що допомагаєте будувати суспільство, де кожен та кожна можуть бути собою. Завдяки вам інклюзивність стає реальністю, а не мрією.

Нік Вуйчик — всесвітньо відомий мотиваційний тренер, народився без рук і ніг

Стивен Гокінг — фізик-теоретик, космолог і автор багатьох книжок, мав захворювання рухових нейронів

Питання для обговорення

- Як бачать світ люди з аутизмом?
- Чи цікаво було б вам пізнати спосіб мислення людей з аутизмом?
- Чи знадобилися б вам також способи заспокоєння, які використовують люди з аутизмом? У яких ситуаціях?

Ми можемо бути різними, але ми всі заслуговуємо на повагу! Ми доповнюємо одне одного.

Чи взагалі існує хтось повністю такий самий чи така сама, як ви?

Саме різноманітність світу і людей робить наше життя цікавим і захопливим.

Міжнародний день людей з інвалідністю

3 Прудні - міжнародний день людей з обмеженими фізичними можливостями

Розгляньте малюнок та пом...

- Що відрізняє дітей на малюнку оди...
- Що об'єднує дітей на малюнку?
- Який панус настрої у героїв зображе...

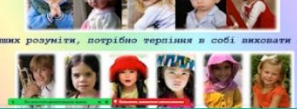

Щороку 3 грудня в Україні відзначається Міжнародний день осіб з інвалідністю, який був встановлений резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 46 жовтня 1992 року. Насправді, цей день не є свята, а покликаний привертати увагу суспільства до проблем людей з особливими потребами, до захисту їхніх прав, гідності та благополуччя. В сучасних умовах соціально-економічного та політичного розвитку особливо гостро стоїть питання регулювання та захисту праці осіб інвалідністю.

Всі люди на світі народжуються різними: несклонні, своєрідні, унікальні, неповторні...

...і інших розуміти, потрібно черпіти в собі якості з...

Захід до Дня психологічної служби для учнів з ООП

Тема заходу «Країна емоцій»

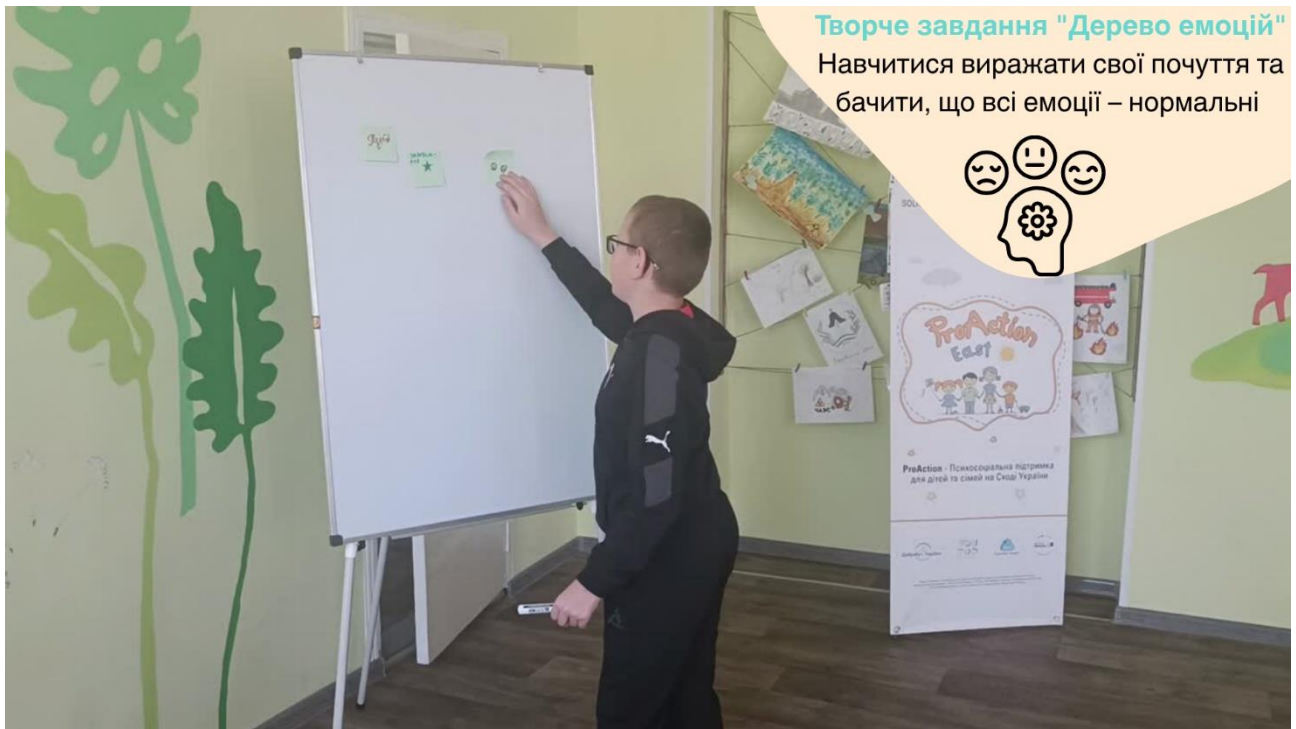

Мета заходу

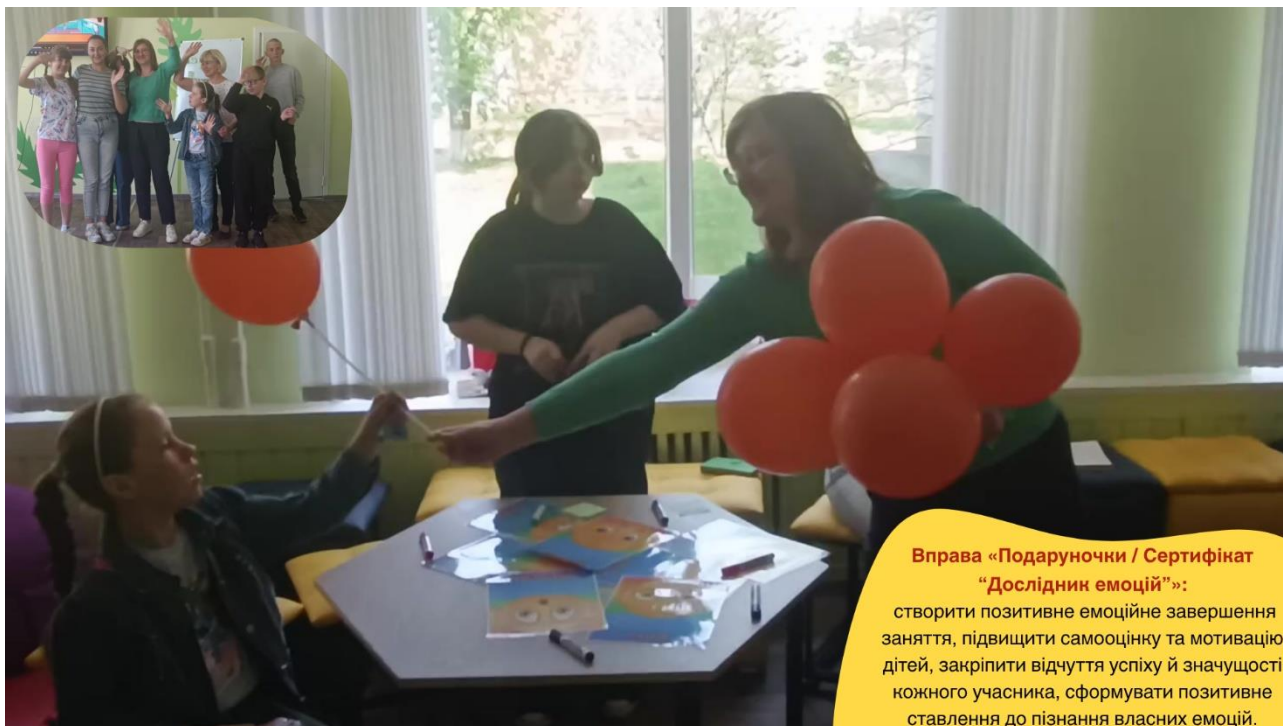
Формування емоційної компетентності та підтримка ментального здоров'я дітей з ООП:

- навчити розпізнавати власні емоції;
- розвивати навички їх вираження;
- формувати вміння підтримувати одне одного;
- сприяти емоційному розвантаженню та зниженню тривожності;
- створити атмосферу довіри, безпеки та психологічного комфорту.

**Вправа «Подаруночки / Сертифікат
«Дослідник емоцій»»:**

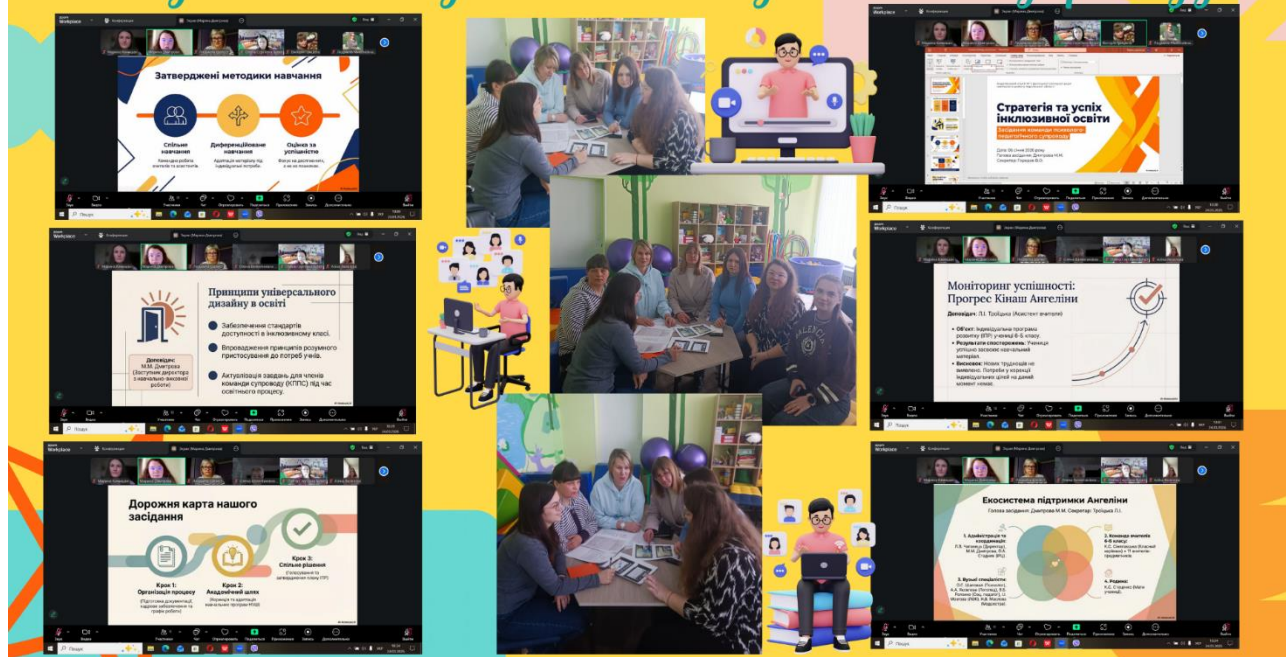
створити позитивне емоційне завершення заняття, підвищити самооцінку та мотивацію дітей, закріпити відчуття успіху й значущості кожного учасника, сформувати позитивне ставлення до пізнання власних емоцій.

Команда психолого-педагогічного супроводу учнів з ООП

Завдання команди супроводу

Засідання команд психолого-педагогічного супроводу

Робота асистентів вчителя

Асистент вчителя: більше, ніж допомога

Шевченко Зоя Володимирівна

Городов Владислав Олегович

Троїцька Людмила Іванівна

- ♦ підтримка вчителя під час уроків та організації освітнього процесу
- ♦ індивідуальна допомога учням у навчанні та розвитку
- ♦ співпраця з батьками: консультації, поради, зворотний зв'язок
- ♦ допомога учням у виконанні завдань вдома
- ♦ участь у шкільних заходах, проєктах та виховній роботі
- ♦ створення комфортного, безпечного та підтримувального середовища
- ♦ адаптація навчальних матеріалів відповідно до потреб дітей
- ♦ сприяння соціалізації та розвитку комунікативних навичок учнів

Разом до успіху: робота асистента вчителя

Асистент вчителя – підтримка, що надихає

Приклади корекційно-розвиткових занять і терапевтичних практик

04

Корекційно-розвиткова робота

Основні напрями

корекційно-розвиткової роботи:

- розвиток мовлення;
- корекція розвитку;
- соціально-побутове орієнтування;
- лікувальна фізкультура;
- ритміка.

Фрагмент корекційно-розвиткового заняття з соціально-побутового орієнтування

Андріївський ліцей №1
Донецької селищної ради
Ізюмського району Харківської області

Фрагмент корекційно-розвиткового заняття з соціально-побутового орієнтування "Сервірування столу"

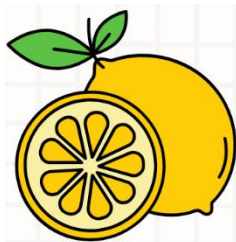

Соціальний педагог
Реленко Валентина Борисівна

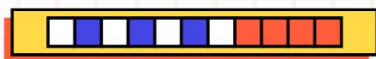

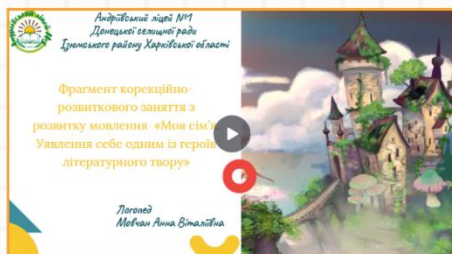

Фрагмент корекційно-розвиткового заняття з корекції розвитку

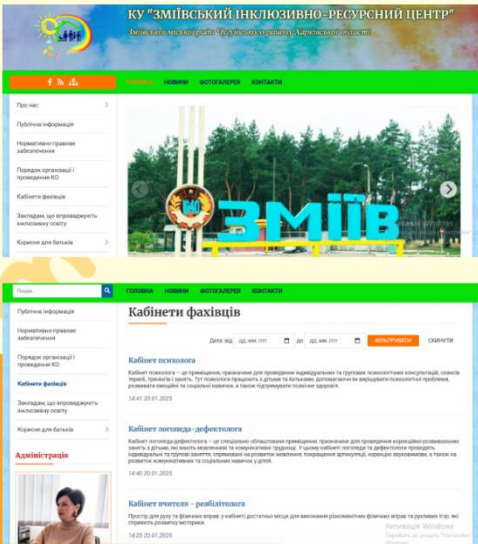

Фрагмент корекційно-розвиткового заняття з розвитку мовлення

Партнерська взаємодія з батьками та організаціями.

05 Партнерство з Комунальною установою
«Зміївський інклюзивно-ресурсний центр Зміївської міської ради
Чулуївського району Харківської області»

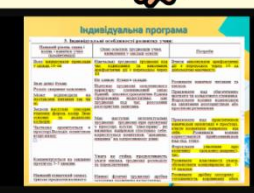
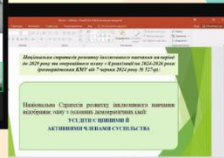

Асистент вчителя – ключовий партнер в інклюзії

“Допомагаю мені працювати це самовну”
І.Я. Монтегесорі

План:

- Висновок ІРЦ, як основа для складання ІПР.
- Адаптація та модифікації.
- Критерії оцінювання.

Партнерство з Харківською обласною молодіжною громадською організацією «Освічена Ініціатива»

«Освічена ініціатива»:

- ✓ реалізує освітні та психосоціальні програми для дітей, підлітків і молоді;
- ✓ підтримує соціально вразливі категорії, включно з дітьми з особливими освітніми потребами (ООП);
- ✓ забезпечує гуманітарну допомогу, включаючи підтримку військових і внутрішньо переміщених осіб.

Проект «РІВНІ ПРАВА - РІВНІ МОЖЛИВОСТІ»

Підтримай проект №11
«Рівні права - рівні можливості»
РЕСУРСНА КІМНАТА ДЛЯ УЧНІВ

Місце реалізації проекту

Андріївський ліцей №1
Донецької спеціальної ради
Ізясменського району
Харківської області

Основна мета проекту
Створення ресурсної кімнати для учнів з використанням сучасного обладнання для реабілітації, фізичного та поведінкового розвитку, а також надання педагогами корекційних занять для особистого розвитку дітей ООП.

Проект створимо для:

- ✓ дітей з особливими освітніми потребами
- ✓ батьків дітей ООП, яким буде надано фінансову підтримку психологічної та педагогічної допомоги
- ✓ учнів закладу освіти, які потребують психологічного розвитку чи особистого удосконалення

Для учнів будуть проводитися заняття в:

- ✓ арт-терапії
- ✓ психологічній терапії
- ✓ музичній терапії
- ✓ мистецтв
- ✓ фізичній культурі
- ✓ реабілітації та інше.

Створення ресурсної кімнати сприятиме:

- ✓ соціалізації дітей в навчальному закладі
- ✓ розвитку мислення до навчання
- ✓ підвищенню рівня фізичного та поведінкового розвитку учнів освітнього процесу
- ✓ покращенню психологічного стану дітей.

Проголосувати за проект можна за посиланням або відсканувати QR-код

Мі закликаємо Вас підтримати наш проект! Ваш голос допоможе дітям відчувати себе щасливими в освітньому середовищі.

Проект став переможцем в категорії «Соціальний захист, безбар'єрність, інклюзія», його підтримали 418 мешканців. Проект реалізовано за кошти місцевого бюджету у сумі 285 384 тис.грн.

Перетворення ресурсної кімнати

БУЛО

СТАЛО

Досягнення учнів з ООП

08

Досягнення учнів з ООП

Учні з ООП досягли значних успіхів у різноманітних конкурсах. Вони здобули численні нагороди та подяки за свою роботу, а саме:

Обласна мистецька акція
«Нас єднають думи Кобзаря»
до Дня народження Тараса
Григоровича Шевченка

Всеукраїнський XI конкурс
плакатів, коміксів та поробок
на екологічну тематику

Міжнародний IV конкурс
учнівської творчості
«Змагаємось за нове життя!»
присвячений Лесі Українці

Досягнення учнів з ООП

Всеукраїнський конкурс
«В очікуванні весни»

Обласна виставка-
конкурс «Українська
великодня писанка»

NN

Обласна мистецька
акція «Нас єднають
думи Кобзаря» до Дня
народження Тараса
Григоровича Шевченка

Всеукраїнський XI
конкурс плакатів,
коміксів та поробок на
екологічну тематику

Сценарій тренінгу-практикуму «Майстерня серця і ритму»

Учасники: Логопед, 3 дітей з ООП, 3 батьків, 3 асистенти дитини
Ведучий: «Сучасний заклад освіти — це простір без бар'єрів, де кожна дитина має можливість розвиватися, відчувати підтримку та бути прийнятою. Інклюзивне середовище — це не лише про доступність, а про взаємодію, довіру та партнерство. Ми представляємо досвід проведення заняття, з елементом логоритміки яке об'єднує дітей, батьків та педагогів у спільному русі для розвитку та ментального відновлення».

Мета заходу та очікувані результати

Мета: Створення позитивного психоемоційного середовища для дітей з ООП та їхніх батьків через поєднання логоритміки, дихальних практик та нейромалювання. Формування фонематичного слуху, відчуття ритму та зниження емоційної напруги.

Очікувані результати: Зниження рівня тривожності у дітей та батьків; покращення слухової уваги; активізація артикуляційної та дрібної моторики; створення індивідуального музичного інструмента (маракас, барабан, бубен) для домашніх занять; зміцнення партнерської взаємодії між батьками, дітьми та педагогами.

Методичні прийоми:

Дихальна гімнастика (О. М. Стрельнікова): Формування правильного мовленнєвого дихання, зняття м'язових затисків.

Ідеї української педагогіки: Принципи педагогіки співробітництва, емоційної підтримки та розвитку дитини в атмосфері любові та довіри, співзвучні з працями

В. Сухомлинського, С. Русової, М. Шеремет.

Обладнання та матеріали

- Пуфи для роботи в колі.
- Для виготовлення маракасів: маленькі пластикові пляшечки (по одній на дитину), різні види круп (горох, гречка, квасоля) у мисочках, ложечки, кольорові стрічки, наліпки для декору.
- Маракас (як приклад)
- Музичний супровід (спокійна інструментальна музика для релаксу, ритмічна мелодія для логоритміки).

Структура заняття

Час (хв)	Етап	Дії логопеда	Дії учасників	Мета
0-2	1. Вітання, налаштування	Зустрічає в колі, проводить ритуал вітання	Діти, батьки асистенти сідають у коло вітаються.	Створення безпечної атмосфери.
2-4	2. Психоемоційне налаштування	Проводить вправу «Теплі долоньки».	Повторюють рухи, торкаються долоньок оди одного.	Зниження напруження, емоційний контакт.
4-6	3. Дихальна вправа (Стрельнікова №1)	Показує вправу «Долоньки».	Виконують короткі вдихи носом, стискаючи кулачки.	Активізація дихальної системи.
6-8	4. Логоритмічна вправа з пальчиками	Промовляє авторський вірш, показує рухи.	Повторюють вірш і рухи пальцями.	Розвиток дрібної моторики, ритму мовлен

8-1	5. Слухова увага та відстукування ритму	Відстукує ритм і просить повторити.	Діти з допомогою батьків відстуковують ритм долонями.	Розвиток фонематичного слуху.
10-	6. Спільна робота «Майстерня»	Пояснює процес виготовлення маракасів.	Мама і діти наповнюють пляшечки крупною, прикрашають	Спільна діяльність, дрібна моторика.
14-	7. Трійкова взаємодія (Асистент+Логопед+Дитина)	Підходить до кожної дитини і грає в «Луну»	Асистент підтримує дитину, дитина повторює звук маракасом.	Відчуття успіху, індивідуальна підтримка.
16-	8. Дихальна вправа (Стрельнікова №2)	Вправа «Погончики»	Виконують вдихи з поштовхами рук вниз.	Стимуляція енергії.
17-	9. Ритмічна гра з інструментами	Вмикає музику і задає ритм маракасом.	Всі разом грають на виготовлених маракасах.	Слухомоторна координація.
19-	10. Рефлексія, психогімнастика	Вправа «Відпочинок» і фінальні слова	Розслаблення, усмішки, прощання.	Зняття збудження, позитивне завершення.

Сценарій для озвучення

1. Вітання та налаштування (2 хв)

Всі учасники сидять на килимі у великому колі. Звучить тиха, спокійна мелодія.

Доброго дня, шановні колеги та учасники!

Рада вітати вас на тренінгу-практикумі «Майстерня серця і ритму».

Сьогодні ми не лише поговоримо, а й практично відчуємо, як через ритм, рух і дихання можна розвивати мовлення, увагу та емоційну сферу дітей. На вас чекають інтерактивні вправи, елементи психогімнастики та ритмічні ігри, які ви зможете використовувати у своїй роботі.

Пропоную розпочати з невеликого налаштування на роботу — створимо дружню атмосферу та відчуємо себе єдиною командою.

Діти та батьки: *(посміхаються одне одному, махають ручками).*

2. Психоемоційне налаштування (2 хв)

Методика: (Етюд на вираження задоволення/радості та тілесний контакт).

Мета: Зняття емоційної напруги, встановлення тактильного контакту між мамою і дитиною.

Щоб наші ручки стали слухняними, а серденька відкрилися, давайте їх зігріємо. Потріть свої долоньки одна об одну, міцно-міцно! Відчуваєте тепло? А тепер, мами, покладіть свої теплі долоньки на щічки вашим діткам. А дітки — на щічки мамам. Яке воно, тепло? Лагідне, спокійне. **Мама 1:** *(тихо дитині)* Дуже теплі долоньки у тебе.

Вправа з елементами ЛФК «Влуч у кошик»

«А зараз ми трішки порухаємось і перетворимось на вправних спортсменів! У нас є чарівні м'ячики, і наше завдання — влучити ними в кошик».

3. Дихальна вправа №1 (2 хв)

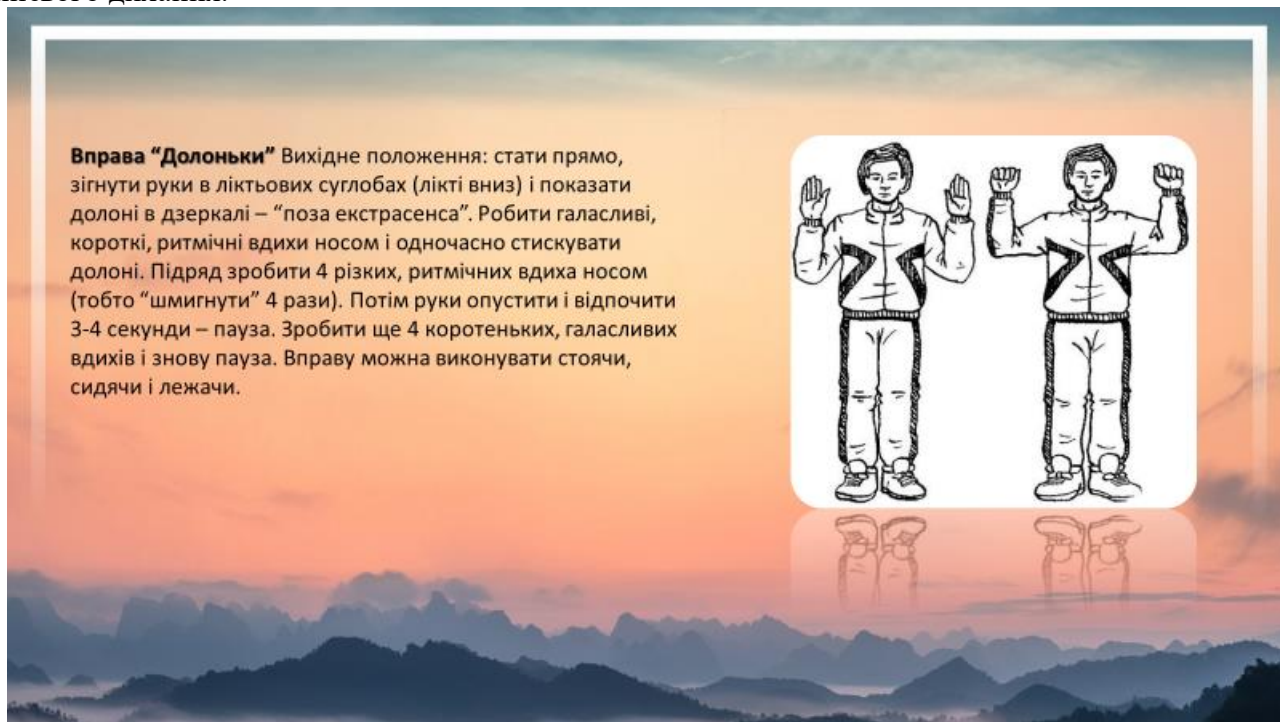
Наша майстерня потребує багато свіжого повітря. Покажіть мені свої долоньки! Ми будемо робити короткий, гучний вдих носом, ніби нюхаємо квіточку, і в цей час сильно стискати кулачки. Видих — вільний. Готові? Поїхали! Шмиг-шмиг-шмиг-шмиг!

(Діти з допомогою асистентів виконують вправу. 4 підходи по 4 вдихи.)

Асистент 1: *(допомагає дитині ритмічно стискати кулачки)* Молодець, ось так, дихаємо носиком.

Методика: Дихальна гімнастика за О. М. Стрельніковою (Вправа «Долоньки»).

Мета: Тренування активного, короткого вдиху носом для поліпшення кровообігу та мовленнєвого дихання.

4. «А зараз, дітки, візьміть, будь ласка, фломастери, які вам найбільше подобаються». «Тримайте фломастери в обох ручках. Я зараз вам покажу, як ми будемо малювати — уважно подивіться на мене». «Ми будемо малювати одночасно двома ручками — ось так... Ручки рухаються разом, спокійно, не поспішають». Спробуйте і ви!

5. Вправа на відстукування ритму (2 хв)

А зараз ми проведемо вправу слухняні пальчики! Повторюйте всі за мною!

(Діти та мами показують відповідні)

Чудово! У вас справжнє відчуття ритму.

6. Спільна робота в колі «Мама + Дитина» (4 хв)

Щоб наші ритми звучали ще яскравіше, ми зараз перетворимося на майстрів. Ми виготовимо справжні музичні інструменти — маракаси, бубни, барабани! Їх ви зможете забрати додому, щоб грати разом з батьками.

(Логопед роздає порожні пляшечки та мисочки з крупами).

Мама 2: (притримує пляшечку) Давай, донечко, ще одну ложечку. Обережно, ось так.

Дитина 2: (зосереджено сипле крупу) Крап.

А тепер прикрасимо наші інструменти яскравими стрічками та наліпками.

7. Трійкова взаємодія «Асистент + Логопед + Дитина» (2 хв)

Які гарні маракаси у вас вийшли! Давайте перевіримо, як вони звучать. Я буду звуком, а ви — головним музикантом.

(Логопед підходить до першої дитини. Асистент сидить поруч з дитиною, м'яко спрямовує її ручку). **Асистент 3:** (допомагає дитині легенько струснути маракас) Давай разом, ось так. **Дитина 3:** (струшує маракас) Ш-ш-ш!

Ви справжні музиканти! (Переходить до наступних дітей, забезпечуючи кожному відчуття успіху).

«Ті музичні інструменти, які ми зробили разом із дітьми — це не просто іграшки. Це ефективний інструмент для розвитку мовлення, який ви легко можете використовувати вдома у грі».

1. 🧠 Розвиток мовлення через ритм

«Мовлення має свій ритм, як музика. Коли дитина грає на барабані чи маракасі, вона вчиться відчувати цей ритм — і це допомагає їй краще говорити».

2. 👂 Розвиток слуху

«Дитина вчиться слухати звуки, розрізняти їх і повторювати. Це дуже важливо для правильної вимови звуків і слів».

3. 🖐 Розвиток дрібної моторики

«Коли дитина трясє, стукає, пересипає — працюють пальчики. А розвиток рук напряду пов'язаний із розвитком мовлення».

4. 🌬 Формування правильного дихання

«Ми поєднуємо гру зі звуками і диханням — це допомагає дитині навчитися правильно дихати під час мовлення».

5. ♥ Зниження напруги та розвиток емоцій

«Такі ігри заспокоюють, знімають напругу і допомагають дитині відчувати себе впевненіше».

Як використовувати вдома (конкретно для батьків)

🎵 Приклади ігор:

✓ Повтори ритм

Ви стукаєте — дитина повторює

✓ Говоримо разом з ритмом

Трясти маракас і казати:

«МА-МА», «БА-БА», «ТА-ТА»

✓ Голосно — тихо

Вчите дитину контролювати силу звуку

✓ Швидко — повільно

Розвиває темп мовлення

✓ Вгадай інструмент

Дитина слухає і впізнає звук

«Найважливіше — це не складність вправ, а регулярність і спільна гра. Через такі прості речі дитина природно розвиває мовлення, слух і впевненість у собі».

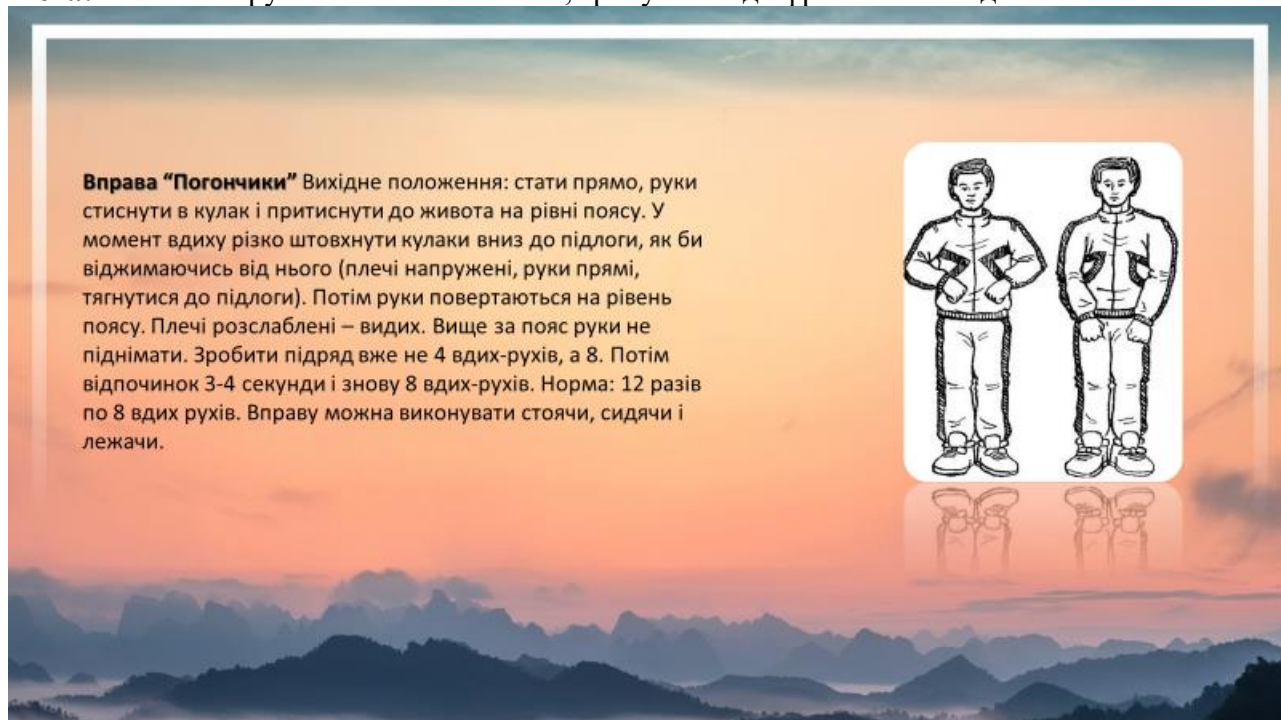
8. Дихальна вправа №2 (1 хв)

Перед великим концертом треба набратися сил. Встаємо на ніжки! Ручки стискаємо в кулачки на рівні пояса. Робимо різкий вдих носом і одночасно штовхаємо кулачки вниз, до підлоги, напружуючи ручки. Готові? Вдих! Вдих! Вдих! Вдих!

(Діти виконують разом з асистентами та батьками).

Методика: Дихальна гімнастика за О. М. Стрельніковою (Вправа «Погончики»).

Мета: Зняття напруги з плечового пояса, тренування діафрагмального дихання.

9. Ритмічна гра з інструментами (2 хв)

А тепер — фінальний виступ нашого сімейного оркестру! Беремо свої маракаси. Слухаємо музику і шумимо разом!

(Вмикається ритмічна, позитивна музика. Логопед показує рухи: шумимо вгору, вниз, ховаємо за спину. Всі активно і радісно грають).

10. Рефлексія та завершення (1 хв)

Мета: Зниження психоемоційного та м'язового тону після активної гри.

Музика стихає... Наші інструменти втомилися і хочуть спати. Покладіть маракаси . І ми трішки відпочинемо. Сядьте зручно, заплющіть оченята, опустіть ручки. Уявіть, що ви лежите на м'якій, теплій хмаринці. Вдихніть повільно. Видихніть. Нам спокійно і добре.

(Пауза 10 секунд).

Відкриваємо очі. Ви сьогодні були неймовірні!

Дякую діткам за старання, батькам — за підтримку, а нашим асистентам — за допомогу. Грайтеся цими музичними інструментами вдома, нехай у вашій родині завжди звучить музика любові та радості. До нових зустрічей!

Захід до Дня психологічної служби для дітей з ООП

Тема: "Країна емоцій"

Мета: Ознайомити дітей з емоціями та їх вираженням. Сприяти розвитку емоційного інтелекту. Формувати довіру до психолога та позитивне ставлення до психологічної служби. Створити атмосферу безпеки, прийняття та підтримки.

Тривалість: 40–50 хвилин

Учасники: діти з ООП (4–10 осіб)

Обладнання:

- Емоційні картки (зображення різних емоцій – радість, сум, страх, злість, здивування, спокій)
- М'які іграшки або антистрес-м'ячики
- Великий плакат "Дерево емоцій"
- Кольорові стікери (листочки)
- Казка або відео з моральним змістом
- Спокійна музика

✿ Хід заходу:

1. Привітання – "Обійми або посмішка" (5 хв)

Діти обирають, як хочуть привітатися з психологом: обіймами, посмішкою, "дай п'ять", або просто хвилю.

"Вітаю вас у нашій Країні Емоцій! Сьогодні ми разом вирушимо в подорож, де навчимося розпізнавати свої емоції, ділитися ними та підтримувати один одного

2. Гра "Впізнай емоцію" (10 хв)

Психолог демонструє емоційні картки. Діти намагаються назвати емоцію, показати її мімікою

3. Казка або мультфільм про емоції (10 хв)

У маленькому селі біля лісу жила дівчинка, яку всі звали Червоною Шапочкою. Одного дня мама дала їй кошик з пиріжками й сказала:

— Іди до бабусі, вона захворіла. Але будь обережна, не звертай з дороги!

Червона Шапочка відчула турботу — вона хотіла допомогти бабусі. Йдучи лісом, вона милувалася квітами, співом пташок і відчувала радість.

Та раптом з-за дерева вийшов вовк. Він посміхнувся і спитав:

— Куди ти йдеш, дівчинко?

Вона злякалася, адже відчувала страх. Але ввічливо відповіла про бабусю. Вовк хитро посміхнувся й побіг навпростець до хатинки.

Коли Червона Шапочка прибула, вона побачила бабусю з дивними очима та зубами. Її серце прискорено билось — це була тривога. Та коли вовк вистрибнув з ліжка, вона закричала, і саме тоді мисливець, почувши шум, забіг до хати та врятував її.

Після цього Червона Шапочка відчувала полегшення й вдячність. Вона зрозуміла, що емоції — це наші друзі, які підказують, коли треба бути обережним, коли радіти, а коли просити допомоги.

- Що відчував герой?
- Чому він так почувався?
- А як ти відчуваєшся, коли...?

4. Творче завдання "Дерево емоцій" (10–15 хв)

На дошці/плакаті – дерево. Діти отримують кольорові "листочки" (стікери) і пишуть або малюють, яку емоцію відчують зараз. Потім прикріплюють листочок на дерево.

Мета – навчити виражати свої почуття та бачити, що всі емоції – нормальні.

5. Гра-релаксація "Чарівна хмаринка" (5–7 хв)

Психолог проводить уявну подорож: "Уявіть, що ми лягли на м'яку хмаринку. Вона несе нас у спокійне місце... Ми дихаємо глибоко... Ми розслаблені та спокійні..."

(Використовується релакс-музика)

6. Подаруночки або сертифікати учасника (2–3 хв)

Кожна дитина отримує маленький символічний подарунок: наліпку, магніт, сертифікат "Дослідник емоцій"

Підсумок:

Психолог дякує за участь, пропонує дітям поділитися, що їм сподобалося найбільше, та нагадує:

"У будь-якій емоції є щось важливе. А психолог завжди поруч, щоб допомогти."